บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร
3. หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตร

หลักสูตรเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ทางการศึกษา ซึ่งอาจมองได้ถึงเอกสาร การจัดประสบการณ์ บุคคลหรือสิ่งมีชีวิต และอื่นๆ สามารถนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของหลักสูตร

การจัดการศึกษาไม่ว่าระดับใดจะสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้จำเป็นต้องใช้หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน ฉะนั้น หลักสูตรจึงเป็นปัจจัยสำคัญของการศึกษาและเป็นตัวบ่งชี้ซึ่งสามารถวัดระดับคุณภาพของการศึกษาได้ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ดังนี้

รุจิร์ ภู่สาระ (2551, น.9) ให้ความหมายของคำว่า “หลักสูตร” มาจากคำภาษาลาตินว่า “Racecourse” แต่เมื่อนำมาใช้ทางการศึกษามีความหมายว่า เป็นรายการ กระบวนวิชา แผนการเรียน ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมาย จุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา ซึ่งจะรวมถึงแบบการเรียนการสอน ตามจุดประสงค์และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลลัพธ์ของการเรียน

อนุชัย ตั้งศุภพรชัย (2546, น.5) มีความเห็นว่า การให้การศึกษา หมายถึง การให้วิชาความรู้ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การปลูกฝังเจตคติและค่านิยม และการเสริมสร้าง

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.3) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 5 ประการ ประการแรกได้แก่ หลักสูตรในฐานะรายวิชา หรือเนื้อหาวิชาที่เรียน ประการที่สอง หลักสูตรในฐานะจุดหมายที่

ผู้เรียนพึงบรรลุ ประการที่สาม หลักสูตรคือแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียน ประการที่สี่ หลักสูตรคือประสบการณ์ทั้งปวงของผู้เรียนที่จัดโดยโรงเรียน และประการสุดท้ายได้แก่ หลักสูตรเป็น กิจกรรมทางการศึกษาที่จัดให้กับผู้เรียน

ส่วนกู๊ด (Good. 1959, p. 149) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษา มีความหมาย 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 กลุ่มรายวิชาที่จัดเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนให้จบชั้นหรือเพื่อให้ได้รับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาเอกที่ศึกษา ตัวอย่างเช่น หลักสูตรสังคมศึกษา หลักสูตรพลศึกษา

ประการที่ 2 แผนทั่วไปทั้งหมดของเนื้อหาหรือสิ่งที่จะสอนซึ่งโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้สาเร็จการศึกษาหรือได้รับประกาศนียบัตรหรือเข้าสู่สาขาวิชาชีพหรือสายอาชีพได้

ประการที่ 3 กลุ่มวิชาและแผนการจัดประสบการณ์ที่นักเรียนควรได้รับ ภายใต้การชี้แนะแนวทางของโรงเรียนหรือสถานศึกษา

โบชอม (Beaucham. 1964, p. 15) ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง การออกแบบการศึกษาสาหรับคนในกลุ่มสังคมเพื่อให้เกิดประสบการณ์การศึกษาในการเรียน

เซเลอร์และอเลกซานเดอร์ (Sayler and Alexander. 1974, p. 4-8) กล่าวถึง ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. หลักสูตรในรูปของประสบการณ์ หรือความรู้ความชำนาญ มโนทัศน์เกี่ยวกับเรื่องการมีประสบการณ์ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะได้นำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับเหล่านั้นไปพัฒนาความสามารถในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นหนทางมุ่งไปสู่การปฏิบัติเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในภายภาคหน้า

2. หลักสูตรในรูปของวัตถุประสงค์หลักสูตรเมื่อได้รับการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขจากหลักสูตรดั้งเดิมแล้ว นักการศึกษาก็ได้แยกแยะหลักสูตรและหลักการสอน ออกจากกันโดยกล่าวว่าหลักสูตร (Curriculum) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ในการเรียนการสอน ส่วนการสอน (Instruction) คือ วิธีการที่นาไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. หลักสูตรในรูปของการวางแผนหลักสูตร คือ แผนที่จัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ (Learning Opportunities) เพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ในเป้าประสงค์โดยทั่วไป (Board Goals) และวัตถุประสงค์เฉพาะที่สัมพันธ์กัน (Related Specific Objectives) สาหรับประชากรแต่ละกลุ่ม

อนุชัย ตั้งศุภพรชัย (2546, น.7) มีความเห็นว่าหลักสูตร คือ การรวบรวมความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดแผนการเรียนการสอนตอบสนองความ

ต้องการของผู้ศึกษาและมีการเน้นให้ผู้ศึกษาได้มีการพัฒนาทางด้านความคิด ทักษะต่าง ๆ และเปิดโอกาสการเรียนรู้ในสิ่งที่ผู้ศึกษาต้องการในอนาคต

จากความหมายของคำว่า “หลักสูตร” ที่นักการศึกษาได้ให้ไว้ข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดถึงโครงการให้การศึกษา โดยมีการระบุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รายวิชา องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหารายวิชา ตลอดจนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียนเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ (อุไร อภิชาตบันลือ และวรพจน์ ศรีวงษ์คล. 2548, น. 18)

ชฎาวัลย์ รุณเลิศ, (2552, น.6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตร คือ แผนการจัดการศึกษาที่ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างกิจกรรม การวัดและประเมินผล และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถตามศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล และตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

สรุปคำจำกัดความของคำว่า “หลักสูตร” ในที่นี้ หมายถึง เอกสารที่กำหนดแผนการดำเนินงานที่จัดไว้เป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาถึงวัตถุประสงค์ ระบบการศึกษา ระยะเวลาการศึกษา การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ประจำหลักสูตร โครงสร้างองค์ประกอบของหลักสูตร เนื้อหารายวิชา การประกันคุณภาพหลักสูตร กิจกรรมและประสบการณ์ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนและสอดคล้องตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

1.2 องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรทุกหลักสูตรที่ถือว่ามีลักษณะสมบูรณ์ต้องมีองค์ประกอบครบถ้วน และองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตรจะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา วิธีการสอน และการประเมินผลหลักสูตร (อนุชัย ตั้งศุภพรชัย. 2546, น.7)

รุจิ ภู่สาระ (2551, น.16) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร คือ ส่วนที่อยู่ภายในและประกอบกันเข้าเป็นหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญที่จะให้ความหมายของหลักสูตรมีความสมบูรณ์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร

ทาบา (Taba. 1962, p.10) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรไม่ว่าจะมีรูปแบบใดก็ตาม ควรมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

1) วัตถุประสงค์ทั่วไป และวัตถุประสงค์เฉพาะวิชา

2) เนื้อหาวิชา และจานวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา

3) กระบวนการเรียนการสอน

4) โครงการประเมินผลหลักสูตร

ชฎาวัลย์ รุณเลิศ (2552, น.7) กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย/จุดประสงค์ของหลักสูตร ที่ควรมีหลายระดับ ในแต่ละระดับจะประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ โดยที่จุดประสงค์รายวิชาจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ใหญ่

2. โครงสร้างและเนื้อหาสาระของหลักสูตร ที่ควรมีหลายระดับ ในแต่ละระดับจะประกอบด้วยรายวิชาต่าง ๆ โดยที่จุดประสงค์รายวิชาจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ใหญ่

3. การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่จะนาไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีครูเป็นกุญแจดอกที่สำคัญที่สุด

4. การประเมินผล ซึ่งเป็นกระบวนการรวบรวมข้อมูลหรือสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจแก้ไข ปรับปรุง หรือยกเลิกการใช้หลักสูตร

มาเรียม นิลพันธ์ (2553) ได้สรุปองค์ประกอบหลักสูตรตามมาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ไว้ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ควรกำหนดให้สอดคล้องกับปรัชญาและปณิธานของสถาบัน มุ่งพัฒนาความเป็นมนุษย์และความสามารถทางวิชาชีพที่สอดคล้องกับความจำเป็นของสังคม และเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รวมทั้ง พัฒนาผู้เรียนให้มีความลึกซึ้งทางปัญญาและความคิด มีทักษะการเรียนรู้ การสื่อสารและการทำงาน ปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างความเข้าใจในภูมิปัญญาสากลเพื่อให้ก้าวทันและเข้าสู่เครือข่ายการเรียนรู้และการพัฒนาในสังคมโลก

2. โครงสร้างหลักสูตร การจัดโครงสร้างหลักสูตรควรมีการสอดแทรกคุณธรรม และทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิตและสังคม ในวิชาแกนบังคับทั่วไปหรือการศึกษาทั่วไปประกอบด้วยเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่เน้นทักษะที่จำเป็นสำหรับชีวิต และสังคมเป็นหลัก และส่งเสริมให้ผู้เรียนต่างวิชาเอกได้วิเคราะห์ปัญหา หรือศึกษาค้นคว้าร่วมกัน เพื่อให้มีทั้งประสบการณ์พื้นฐานเบื้องต้นและประสบการณ์ที่ต้องการวุฒิภาวะขั้นสูง มีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความเข้าใจและทักษะแบบองค์รวม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจอย่างแท้จริง

3. เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครอบคลุมมาตรฐานจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตร ทันสมัย เหมาะสมกับกาลเวลา เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกเรียนเนื้อหาสาระตามความสนใจและความจำเป็น ให้มีโอกาสศึกษาเชื่อมโยงวิชาความรู้กับประสบการณ์จริงในชีวิต ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนหลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและใช้เทคโนโลยีเพื่อโอกาสการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น สอนให้คิดวิเคราะห์ ตัดสิน แก้ไขปัญหา และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เน้นการมีประสบการณ์ตรง ทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ส่งเสริมการคิดและการทำงานร่วมกันอย่างเป็นอิสระ จัดประสบการณ์ที่ฝึกพฤติกรรมและความคิดแบบประชาธิปไตย การจัดการเรียนในวิชาเฉพาะด้านให้มีส่วนที่ส่งเสริมการวิเคราะห์จากต่างสาขาวิชา มีการประเมินการเรียนการสอนด้วยวิธีการหลากหลาย และตรงสภาพจริง และใช้แหล่งวิทยาการการเรียนรู้การเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ

4. การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรให้ประเมินอย่างสม่ำเสมอ มีการประเมิน และปรับปรุงหลักสูตร กระทำโดยใช้ข้อมูล จากหลายฝ่าย มีการพัฒนาดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพของหลักสูตรเพื่อประกันคุณภาพ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของหลักสูตร สามารถแบ่งออกได้เป็น จุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้าง/เนื้อหารายวิชาหรือกลุ่มวิชาของหลักสูตร ตลอดจนการบริหารการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร ระยะเวลาการศึกษา รวมถึงการประเมินผลการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพการศึกษาในหลักสูตร

1.3 ความสำคัญของหลักสูตร

นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น.10-13) ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรเป็นแนวทางและเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษาสาหรับควบคุมการเรียนการสอนในแต่ละระดับการศึกษา หลักสูตรจึงเป็นเสมือนหางเสือที่จะคอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้นาทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนให้ได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกันด้วยเหตุนี้ หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการสอนของครูเป็นส่วนใหญ่ และในขณะที่หลักสูตรต้อง พึ่งการสอน การสอนก็ต้องพึ่งหลักสูตรเช่นกัน

สุนีย์ ภู่พันธ์ (2546, น.17) ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า

1) หลักสูตรเป็นเสมือนเบ้าหลอมพลเมืองให้มีคุณภาพ

2) หลักสูตรเป็นมาตรฐานของการจัดการศึกษา

3) หลักสูตรเป็นโครงการและแนวทางในการจัดการศึกษา

4) ในระดับโรงเรียนหลักสูตรจะให้แนวปฏิบัติแก่ครู

5) หลักสูตรเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามพัฒนาการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายการศึกษา

6) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ว่าผู้เรียนและสังคมควรจะได้รับสิ่งใดบ้างที่จะเป็นประโยชน์กับผู้เรียนโดยตรง

7) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าเนื้อหาวิชาอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างราบรื่น เป็นพลเมืองของประเทศชาติและบาเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

8) หลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดว่าวิธีการดาเนินชีวิตของผู้เรียนให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและผาสุกเป็นอย่างไร

9) หลักสูตรย่อมทำนายลักษณะของสังคมในอนาคตว่าเป็นอย่างไร

10) หลักสูตรย่อมกำหนดแนวทางความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ ทักษะและเจตคติของผู้เรียนในอันที่จะอยู่ร่วมในสังคม และบาเพ็ญให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและชาติบ้านเมือง

ชฎาวัลย์ รุณเลิศ (2552, น.7-8) สรุปความสำคัญของหลักสูตร เป็นเครื่องมือที่จะนำความมุ่งหมายของการศึกษาออกไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จเปรียบเสมือนหางเสือที่จะคอยบังคับหรือกำหนดทิศทางในการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา หลักสูตรทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ เพราะผู้พัฒนาหลักสูตรต้องการสร้างคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างไร ก็สามารถที่จะกำหนดจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชาให้เป็นไปตามที่ต้องการได้

สรุปได้ว่าความสำคัญของหลักสูตรสามารถเป็นตัวกำหนดทิศทางการจัดการเรียนการสอนและเป็นเครื่องมือกำหนดแนวปฏิบัติของผู้สอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษาในหลักสูตร ซึ่งพิจารณาจากเนื้อหารายวิชาที่กำหนดให้ผู้เรียนได้ศึกษา เนื้อหารายวิชาของหลักสูตรจึงเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้

1.4 ลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดี

ลักษณะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีนั้น ได้มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

สุนีย์ ภู่พันธ์ (2546, น.19-20) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีไว้ในหนังสือ แนวคิดพื้นฐาน การสร้างและการพัฒนาหลักสูตรกล่าวคือ หลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการเรียนการสอน ลักษณะของหลักสูตรที่ดีจะนำไปสู่การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิผลทางการศึกษา หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. ควรตั้งอยู่บนรากฐานของการศึกษาอย่างถูกต้อง เช่น พื้นฐานทางปรัชญาจิตวิทยา สังคมวิทยา ธรรมชาติของการเรียนรู้ และนอกจากนั้นยังต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความจริงและสามารถนำไปปฏิบัติได้

2. สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและชีวิตประจำวันของผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของส่วนรวมและมีความเสียสละ มีความรู้สึกชื่นชม ภาคภูมิใจในชาติสามารถที่จะสร้างเสริมและมีความศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะพลเมืองดีของชาติ

3. ตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษาและพัฒนาการของเด็กตามหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย เช่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนกล้าแสดงออกในด้านความคิดเห็น ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้านความอบอุ่น การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม และตรงตามลักษณะของวัฒนธรรม ประเพณีและเอกลักษณ์ของชาติให้ผู้เรียนรู้จักสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้เจริญก้าวหน้าอีกด้วย

4. เน้นและส่งเสริมคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้เรียน ให้มีความเจริญงอกงามหลายๆด้าน ตลอดจนส่งเสริมทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นของเด็กและจะต้องเน้นหนักในการเสริมสร้างให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาและจะต้องจัดประสบการณ์ที่มีความหมายต่อชีวิตของผู้เรียน

5. หลักสูตรที่ดีจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการศึกษาให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ อันจะก่อให้เกิดค่านิยมที่ถูกต้องและมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม

6. หลักสูตรที่ดีย่อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้ ทักษะ เจตคติ ความริเริ่ม มีความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินดำเนินชีวิต

7. มีความยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมของสถานการณ์ปัจจุบัน

8. หลักสูตรที่ดีย่อมมีการประเมินผลอยู่ตลอดเวลาเพื่อทราบข้อบกพร่องในอันที่จะปรับปรุงให้ดีขึ้นไป

พิสณุ ฟองศรี (2549, น.135) ได้ให้หลักการเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม

2. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจนมาจากข้อมูลพื้นฐานที่ถูกต้อง

3. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรต้องพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะพิสัยและด้านจิตพิสัย อย่างสมดุลกัน

4. การจัดกิจกรรมต่างๆสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

5. มีความยืดหยุ่นได้

6. สามารถประเมินผลได้

สรุป ลักษณะของหลักสูตรที่ดี มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนและต้องสอดคล้องกับผู้เรียนทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัยและเจตพิสัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดหรือวัตถุประสงค์ของการประเมิน จากการศึกษาผู้วิจัยสามารถนำเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมินหลักสูตร

ในการจัดการศึกษาจำเป็นจะต้องทราบถึงสภาพที่เป็นจริงต่อหลักสูตร ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงมีความจำเป็นที่จะทำให้ทราบขั้นตอนที่จะบอกให้ทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่ ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

อำนาจ จันทร์แป้น (2533, น.11) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่าเป็นการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการบริหารงาน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2541, น. 23) กล่าวถึงการประเมินหลักสูตรว่า เป็นกระบวนการศึกษาการบรรยาย และการอธิบายอันก่อให้เกิดความกระจ่างชัด

ศิริชัย กาญจนวาสี (2542, น.21) กล่าวถึงความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการศึกษาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย เป็นการตรวจสอบการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการช่วยเสนอสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเป็นการสนองสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายด้วยการบรรยายอย่างลุ่มลึกเป็นการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่มุ่งประเมิน

อนันต์ ศรีโสภา (2552, น.12) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า เป็นกรรมวิธีของการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูล และการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์

เวลซ์ (Welch, 1974, p.21) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศ เพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ

ซัซแมน (Suchman. 1987, p.29) ให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็น

จริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการเพื่อการตัดสินว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดีอย่างไร หรือเป็นการค้นหาว่าผลของกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการประสบผลสำเร็จตรงกับวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

ในการจัดการศึกษาจาเป็นจะต้องทราบถึงสภาพที่เป็นจริงต่อหลักสูตร ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงมีความจาเป็นที่จะทำให้ทราบขั้นตอนที่จอบกให้ทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ดังนี้

จากความหมายของนักการศึกษา สรุปได้ดังนี้ การประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการศึกษาคุณค่าของหลักสูตร และการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากสภาพจริง นามาวิเคราะห์เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณค่ามากน้อยเพียงใด โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้และสนองสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้อง

2. ความสำคัญของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นการวัดและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ตัดสินคุณค่าซึ่งมีความสำคัญต่อการศึกษามากเนื่องจากหลักสูตรเป็นกลไกสำคัญของการศึกษาทุกระดับสามารถนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการประเมินหลักสูตรดังนี้

พิสณุ ฟองศรี (2549, น.135) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินหลักสูตรว่า การประเมินหลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ซึ่งมีความสำคัญ ดังนี้

1. ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่างๆ ทราบความจำเป็นและความต้องการของประชากรเป้าหมายของหลักสูตร เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสภาพสังคมและผู้เรียน

2. ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง เพื่อปรับปรุง แผนงาน กิจกรรมและหลักสูตรให้เหมาะสมก่อนนำไปปฏิบัติ เพื่อลดโอกาสเสี่ยง อุปสรรค ที่จะทำให้หลักสูตรล้มเหลว

3. การประเมินตัวหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น จะทำให้ทราบความเหมาะสมของตัวหลักสูตร ที่ได้พัฒนาขึ้น ว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร ควรจะปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์ที่พัฒนาขึ้น

4. การประเมินความก้าวหน้าของการนำหลักสูตรไปใช้ ทำให้ผู้รับผิดชอบการพัฒนาหลักสูตรทราบจุดเด่น จุดด้อยของการพัฒนาหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียน การวัดและประเมินผลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้หลักสูตรให้เกิดผลครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

5. การประเมินความสำเร็จของหลักสูตร จะทำให้ทราบว่าการใช้หลักสูตรได้ผลตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเพียงใด ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด คุ้มค่าหรือไม่ ควรจะปรับปรุงและพัฒนาส่วนใด เพื่อเป็นการลดโอกาสความสูญเปล่าไปอีกทางหนึ่ง

6. การประเมินหลักสูตรจะทำให้ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและผู้ใช้หลักสูตรทราบจุดอ่อนของหลักสูตร จะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นรวมทั้งหากผู้รับผิดชอบมองเห็นความสำเร็จในการนำหลักสูตรไปใช้ ที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจหรือสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไป

สถาพร ขันโต (2541, น.117) กล่าวถึงความสำคัญของการประเมินหลักสูตรว่า การประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สำคัญที่ทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรได้ทราบคุณค่าและแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงาน

สรุป ความสำคัญของการประเมินหลักสูตรเพื่อจะทำให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียนและสังคม รวมทั้งทำให้ทราบจุดอ่อนจุดแข็ง ปัญหาอุปสรรคได้

3. จุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร

การหาคุณค่าของหลักสูตรโดยการประเมินหลักสูตรและตัดสินความเหมาะสมของหลักสูตรนั้นมีความสำคัญเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรและเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร ดังนั้นการประเมินหลักสูตรจึงมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, น. 217) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติถึงจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรที่ปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่มีอยู่ 2 ประการ ดังนี้

1. การประเมินเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร คือการประเมินในระหว่างการปฏิบัติงานพัฒนาหลักสูตร มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ผลการประเมินนั้นให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร โดยมีการวัดผลเป็นระยะๆ ในระหว่างการทดลองใช้หลักสูตรแล้วนำผลจากการวัดมาประเมินในแต่ละขั้นตอนของหลักสูตร ว่ามีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้ดีเพียงใด มี

ปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะปรับปรุงส่วนประกอบทุกส่วนของหลักสูตรได้ถูกต้องก่อนที่จะนำไปใช้จริง

2. การประเมินเพื่อสรุปผลว่าคุณค่าของการพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่ หลักสูตรได้สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ของสังคมเพียงใดควรจะใช้ได้ต่อไปหรือควรจะยกเลิกทั้งหมด หรืออาจจะยกเลิกเพียงบางส่วนและปรับแก้ในส่วนใด

สรุป จุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร คือ การพิจารณาองค์ประกอบต่างๆได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ว่ามีความเหมาะสมหรือมีผลกระทบเพียงไรและพิจารณาคุณภาพผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ได้วางไว้หรือไม่

4. เทคนิคในการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีวิธีการวัดและประเมินได้หลายวิธี ได้แก่

4.1 การใช้แบบสอบถาม เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้รู้ว่าคนคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร ทำไมจึงรู้สึกอย่างนั้น การใช้แบบสอบถามปกติไม่มีรูปแบบตายตัว ดังนั้นผู้ใช้จึงต้องพิจารณาว่าจะต้องการข้อมูลแบบใด แบบสอบถามสามารถใช้ได้กับผู้สอน ผู้เรียน ผู้สอนใหญ่ รวมทั้งชุมชนที่อยู่ใกล้โรงเรียน วิธีการสร้างแบบสอบถาม คือ

- กำหนดจุดประสงค์ของแบบสอบถาม
- สร้างแบบสอบถามหลังจากตัดสินใจแล้วว่าจะใช้แบบใด
- ตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อคาถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้สอนคนอื่นๆช่วยพิจารณา
- ทดลองใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเล็กๆ ที่เป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริง โดยมีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน เป็นต้นว่า อายุ เพศ ผู้สอน ผู้เรียน
- นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขหลังจากทดลองใช้แล้ว
- ดำเนินการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง (ไม่รวมกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดลองใช้การก่อน)

4.2 การสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาโดยมีจุดมุ่งหมายระหว่างผู้คน ดังนั้นผู้สัมภาษณ์จึงต้องสร้างความคุ้นเคย (Rapport) กับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์ เพื่อล้วงเอาความจริงจากคำตอบ จุดเด่นของการสัมภาษณ์คือ ผู้สัมภาษณ์ได้รับการวิพากษ์ วิจารณ์ว่ามีความเป็นอัตนัยสูง ด้วยเหตุนี้เองผู้สัมภาษณ์จึงควรระมัดระวังการกำหนดตารางการสัมภาษณ์ และเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ รวมทั้งวิธีการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ในการประเมินหลักสูตรนั้นไม่ง่ายและเป็น

ปกติเหมือนการสัมภาษณ์ทั่งไป การพัฒนาคาถามในการสัมภาษณ์คล้ายคลึงกันกับการพัฒนาแบบสอบถาม

4.4 บันทึกประจำวันหรือการบันทึกรายการ การบันทึกประจาวันเป็นวิธีการที่ดีในการเริ่มต้นรวบรวมข้อมูล ข้อมูลลักษณะนี้มักเป็นข้อมูลอัตนัย และใช้ความรู้สึกส่วนตัวมาก อย่างไรก็ตามการบันทึกข้อมูลประจาวันเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่จะฉายภาพเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นของชีวิตในโรงเรียน ส่วนการบันทึกรายการตามปกติมักจะเป็นการบันทึกประจาวันตามระเบียบปฏิบัติ เช่น ในสมุดหมายเหตุประจาวัน การบันทึกทั้งสองประเภทเป็นส่วนหนึ่งของข้อมูลในการประเมินผลหลักสูตร เป็นการช่วยเตือนความจำให้กับผู้ประเมินให้เกิดประสิทธิภาพ และให้ทั้งความรู้สึกแก่ผู้ประเมิน จึงเสนอแนะว่า ผู้ประเมินเองควรบันทึกเหตุการณ์ในแต่ละวันไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อช่วยไม่ให้การรับรู้เรื่องราวต่างๆ เลือนหายไปโดยเร็ว

4.4 การใช้มาตราส่วนประมาณค่า การประมาณค่าอาจนำมาใช้ในการตัดสินประสิทธิภาพของผู้สอน การปฏิบัติงานของผู้เรียน การจัดการของโรงเรียนในรูปแบบที่เป็นระบบ ผู้ประเมินควรระวังปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้มาตราส่วนประมาณค่า รวมทั้งความลาเอียง (Bias) ของผู้ประเมิน (ที่มีแนวโน้มไปข้างใดข้างหนึ่งมากเกินไป) ความโน้มเอียงที่เกิดขึ้นจากผู้ประเมินที่เป็นไปในทางบวกหรือทางลบเรียกว่า Halo Effect โดยปกติมาตราส่วนประมาณค่ามักใช้โดยผู้ประเมิน ผู้สอน ผู้เรียน และมีใช้ในการประเมินตนเองด้วย

4.5 การสังเกตในห้องเรียนอย่างมีระบบ การสังเกตใช้สาหรับพิจารณาพฤติกรรมเฉพาะอย่างที่ปรากฏ โอกาสในการสังเกตในชั้นเรียนมีมาก ซึ่งผู้สอนสามารถนามาใช้พัฒนาตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินโดยมีคาถามที่ใช้ในการสังเกตในชั้นเรียน ดังนี้

- สัดส่วนของเวลาที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน
- สัดส่วนของเวลาที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
- สัดส่วนคำถามของผู้สอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตอบคาถาม
- สัดส่วนของเวลาที่ผู้สอนใช้บรรยาย อภิปรายกลุ่มใหญ่ อภิปรายกลุ่มย่อย การทำงานส่วนบุคคล
- กิจกรรมอะไรบ้างหรือการตัดสินใจอะไรบ้างที่เกิดจากความคิดของผู้เรียน
- ผู้เรียนใช้วิธีการอย่างไรในการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน หรือกับเพื่อนผู้เรียนด้วยกัน

4.6 การบันทึกพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรมเป็นการบรรยายเหตุการณ์ที่สังเกต โดย ผู้สังเกตบันทึกสิ่งที่เขาได้สังเกต ปกติจะบันทึกเป็นเรื่องราวต่อเนื่องไม่กี่ย่อหน้า การบันทึกจะ

กระทำทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น ซึ่งมีผลดีเพราะเป็นข้อมูลจริง และมีการตีความหมายแยกต่างหากออกมา

4.7 การทดสอบความสามารถโดนให้เขียนตอบ เป็นการวัดผลการปฏิบัติของผู้เรียน โดย ผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนใหญ่จะเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์หรือความถนัดทางการเรียน

4.8 การให้เขียนตอบโดยให้รายงานตนเอง วิธีนี้รวมถึงการสำรวจความสนใจ แบบวัดเจตคติ การตอบแบบสอบถาม และที่แตกต่างจาก ข้อ 7 คือ ไม่ใช่เป็นการทดสอบจริงๆ เพราะไม่ต้องการดูว่าผลการปฏิบัติที่ดีที่สุดคืออะไร แต่ผู้ประเมินจะนามาใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจหรือเจตคติของผู้เรียนหรือของผู้สอน ที่นิยมใช้คือ แบบวัด Semantic Differential และ Q - sort เทคนิค

4.9 การสังเกตแบบไม่มีโครงร่าง วิธีการนี้ผู้สอนเป็นผู้ดาเนินการโดยไม่ต้องมีตาราง ควรสังเกตเหมือนข้อ 5 เป็นการช่วยให้ผู้สอนจดบันทึก การสังเกต ถ้าผู้สอนต้องการจะแนะนาหลักสูตรใหม่ ควรสังเกตการแสดงออกของผู้เรียนอย่างใกล้ชิดโดยให้สิ่งกระตุ้นที่เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เช่น การสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในด้านใดด้านหนึ่ง เป็นต้น

4.10 การอธิบายวัสดุอุปการณ์ของผู้สอนและผู้เรียน การให้ผู้สอนและผู้เรียนอธิบายวัสดุอุปกรณ์ที่นามาใช้ในการเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร จะช่วยให้ผู้ประเมินได้ข้อมูลที่สำคัญ อธิบายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ขึ้นอยู่กับตัววัสดุอุปกรณ์เอง และคุณลักษณะของผู้เรียนประกอบกัน

4.11 การวิเคราะห์ชิ้นงานของผู้เรียน หมายถึง การตรวจสอบสมุดแบบฝึกหัดและผลงานที่ผู้เรียนทำ จะทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการตอบสนองของผู้เรียนที่มีต่อวัสดุอุปกรณ์และประสบการณ์การเรียนรู้

4.12 การอภิปราย ผู้ประเมินอาจใช้วิธีการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการร่วมกับการสัมภาษณ์กลุ่ม ทั้งในกลุ่มผู้สอนและกลุ่มผู้เรียน

วิธีการประเมินที่กล่าวมานี้ ผู้ประเมินจะเลือกใช้วิธีใดขึ้นอยู่กับธรรมชาติของการประเมินและระยะเวลาในการประเมิน โดยทั่วๆ ไปการใช้เทคนิคการประเมินอาจดาเนินการให้สัมพันธ์กับการประเมินเพื่อวินิจฉัยการประเมินย่อยและการประเมินปลายภาค ผู้สอนผู้สอนอาจจะต้องได้รับ การขอร้องหรือคำสั่งให้ประเมินหลักสูตร หรือชุดการเรียน ผู้สอนใหญ่มักจะตั้งคาถามเกี่ยวกับ การประเมินก่อนสอน การสอนมักจะถูกตั้งคำถามที่จะทาให้เกิดผลออกมาให้มากที่สุด ถ้าสถานการณ์เป็นไปเช่นนี้วิธีการต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการประเมินสิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อมีการนาหลักสูตรมาใช้สอนแล้วอาจจะไม่เหมาะสมกับสถานการณ์เช่นนี้ก็ได้

5. ประเภทและรูปแบบของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรสามารถทำได้หลายรูปแบบและมีนักวิชาการหลายท่านที่ได้แบ่งประเภทของการประเมินหลักสูตรในลักษณะต่างๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

เฮาส์ (House. 1980 , p.23, อ้างถึงในนิศา ชูโต, 2538 , น.17-27)กล่าวถึงประเภทและรูปแบบของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรจำแนกออกเป็นประเภทได้หลายประเภท แตกต่างกันตามเกณฑ์ที่ใช้รายละเอียดดังนี้

1. แบบการวิเคราะห์ระบบ (System Analysis Approach) รูปแบบนี้ได้นำแนวคิดและเทคนิคของการวางแผนการจัดการ ให้สอดคล้องกับการกำหนดงบประมาณ เทคนิคนี้เรียกย่อๆว่า PPBS (Planning, Programming, and Budgeting System) นิยมใช้แพร่หลายและพัฒนาเป็นระบบที่ใช้ในการวัดผลโครงการของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ทั้งโครงการทางทหาร และทางบริการสังคม ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 รูปแบบการประเมินแบบนี้ นิยมใช้ในการวัดผลโครงสร้างด้านบริการสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการของรัฐบาล และถือได้ว่าใช้กระบวนการทางสังคมศาสตร์มาเป็นประโยชน์ในการจัดการกับบริการทางด้านบริการสังคมมมากว่ารูปแบบอื่นๆ

2. แบบยึดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือวัตถุประสงค์เป็นพื้นฐาน (The behavioral Objective or Goal-based Approach) ถือว่าวัตถุประสงค์ของโครงการ คือเกณฑ์ในการวัดผลของโครงการ ผู้ประเมินจะนำเอาวัตถุประสงค์ที่โครงการได้ตั้งไว้ว่าต้องการให้ประสบความสำเร็จเท่าไร มาวางไว้เป็นเกณฑ์ความแตกต่างระหว่างวัตถุประสงค์ที่วางไว้กับสิ่งที่โครงการทำได้จริงคือผลของโครงการ ความสำเร็จของโครงการก็คือไม่มีความแตกต่างหรือมีความแตกต่างน้อยมากระหว่างวัตถุประสงค์ที่วางไว้กับสิ่งที่โครงการทำได้จริง แบบของการประเมินได้ใช้ในโครงการทางการศึกษาโดยการใช้วัตถุประสงค์เป็นพื้นฐาน (Goal-based model) ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดของไทเลอร์ (Tyler. 1950) โดยการตีความวัตถุประสงค์ของการศึกษาออกในรูปแบบของพฤติกรรมนักเรียนที่พึงปรารถนา ผู้ประเมินจะต้องชี้ให้เห็นว่าหลังจากจบโปรแกรมการเรียนมาแล้ว ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมไปดังที่วางไว้ในวัตถุประสงค์หรือไม่ แนวคิดนี้ได้พัฒนาการต่อไปโดยบลูมและคณะ (Bloom et al. 1971) โดยการวัดวัตถุประสงค์ของการศึกษาและวัดผลสัมฤทธิ์วิชาต่างๆ จากพฤติกรรมของผู้เรียน และในช่วงต่อมาความคิดในการวัดผลการศึกษาได้เปลี่ยนจุดสนใจจากเรื่องการวางวัตถุประสงค์เป็นวิธีการวัดโดยมุ่งประเด็นไปในเรื่องการพัฒนาเกณฑ์ซึ่งเป็นการวัดแบบอิงเกณฑ์ (Competency test) ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำสำหรับผู้เรียนในการเลื่อนชั้นหรือเปรียบเทียบระดับทักษะในการประกอบอาชีพ

3. แบบอิสระจากวัตถุประสงค์ (Goal-free approach) เป็นรูปแบบของปฏิกิริยาตอบโต้ต่อรูปแบบวัตถุประสงค์เป็นพื้นฐานที่ใช้กันอยู่ทั่วไป ผู้เสนอแนวคิดรูปแบบคือ ไมเคิล สคริฟเวน (Michael Scriven) เป็นการประเมินผลเกี่ยวกับทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งหมด (Actual effects) และเปรียบเทียบความสำคัญของผลเหล่านั้นว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ สคริฟเวน (Scriven, 1983) เสนอว่าไม่จำเป็นที่ผู้ประเมินจะต้องรู้และใช้วัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ของการประเมิน เพราะอาจจะทำให้เกิดความลำเอียงในการมองผลโครงการ หรือบางครั้งอาจละเลยหรือมองผลข้างเคียง (Side effect) ที่เกิดจากโครงการบางเรื่องไปเพราะคิดว่าไม่ใช่ผลโดยตรงที่สำคัญ (Main effect) ของโครงการ รูปแบบนี้ได้รับความนิยมใช้กันในกลุ่มสมาคมผู้บริโภค (Consumers union) ในการประเมินหาความนิยมของผู้บริโภคเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าต่างๆ โดยที่ไม่จำเป็นต้องรู้วัตถุประสงค์ของบริษัทผลิตสินค้า สมาคมผู้บริโภคจะประเมินโดยใช้มาตรฐานของสินค้าที่ผู้บริโภคต้องการ และผลประโยชน์ ผลได้ผลเสียที่จะเกิดแก่ผู้บริโภคเป็นเกณฑ์ วิธีการที่ใช้ในการประเมินนั้น

ผู้ประเมินเปรียบเสมือนผู้เชี่ยวชาญ ปราศจากความลำเอียง และอยู่เหนือสภาวะของผู้ทำโครงการหรือกระบวนการผลิต เทคนิคการประเมินที่ใช้รวมทั้งการปกปิดแบบสองชั้น (Double blind) คือ ทั้งผู้ประเมินและผู้ให้ข้อมูลต่างก็ไม่รู้ว่าอะไรเป็นสิ่งทดลองจริง หรือสภาพการทดลองเพื่อใช้ในการทดลอง นอกจากนี้มีการทดลองโดยการรวมคุณลักษณะที่จะใช้ในการตัดสินไว้ในแบบทดสอบ ทั้งการทดสอบก่อนและหลังการใช้ตัวอย่างสินค้าทดลองที่ทำเหมือนสินค้าที่ผลิตจริง (Standard sample) การตัดสินการทดสอบ ผู้ร่วมทำโครงการการใช้จรรยาบรรณ (Code of ethic) ของผู้ผลิต สภาพการจำลองการทำวิเคราะห์โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริโภคต่างๆ กัน

4. แบบศิลปะวิจารณ์ (Art criticism approach) เกิดจากผลงานและวิธีการที่ผู้วิจารณ์งานทางศิลปะ วรรณคดี ดนตรี การละคร และวิจารณ์ภาพยนตร์ใช้ปฏิบัติ ซึ่งมีวิธีการและบทบาทคล้ายคลึงกับผู้ประเมิน การวิจารณ์ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องไม่ดีเสมอไป แต่เป็นการให้ความกระจ่าง อธิบายความคิดเบื้องหลังหรือแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับคุณค่าและคุณภาพของงานและแนวทางเพื่อการปรับปรุงให้คุณภาพดีเพิ่มขึ้น ในการวิจารณ์งานศิลปะนั้น ผู้วิจารณ์ถือว่ากลุ่มผู้รับฟัง (Consumers หรือ Audiences) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีศิลปะนิยม (Connoisseur) คุ้นเคยรู้จักและชื่นชมกับงานในสาขานั้นๆ อยู่ก่อนแล้ว การวิจารณ์เป็นเครื่องช่วยให้ข้อเท็จจริงที่สำคัญๆ ให้คุณค่าทางการศึกษาเพิ่มเติม ให้ผู้ฟังได้ตระหนักถึงคุณค่าของมาตรฐานของงานและเกิดความกระจ่างเพิ่มขึ้นหรือบังเกิดความละเอียดอ่อน

ซาบซึ้งกับงานศิลปะนั้นๆ เพิ่มมากขึ้น วิธีที่ใช้ในการประเมินเป็นการวิพากษ์ที่แท้จริง (Critical reviews) ซึ่งถึงแม้จะมีความแตกต่างในเรื่องรายละเอียดของเกณฑ์ที่ใช้ในแต่ละสาขาศิลปะ

5. แบบตรวจสอบทางวิชาชีพ (The professional review approach) เกิดจากความพยายามของกลุ่มวิชาชีพในการตรวจสอบให้การรับรองผู้ที่อยู่ในอาชีพเดียวกันเป็นระยะเวลานานกว่า 50 ปีมาแล้ว ที่สมาคมวิชาชีพในสหรัฐอเมริกา ได้พยายามประเมินผลการฝึกอบรมทางวิชาชีพ เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและความสามารถของผู้ที่จะเข้าร่วมวิชาชีพนั้นๆ ว่าจะได้รับมาตรฐานหรือไม่ ทางด้านการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวความคิดและพัฒนาการของการตรวจสอบมาตรฐานโรงเรียนมัธยมมีมากว่า 100 ปีมาแล้ว

6. แบบกึ่งกฎหมาย (Quasi-legal approach) คือศาล และระบบลูกขุนมาใช้ในวิธีการประเมินโดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวกับการประเมินปัญหาสำคัญๆ ทางสังคม ประเด็นปัญหาอาจจะเป็นเรื่องของการสืบค้นข้อเท็จจริง หรือตรวจสอบความคิดเห็นที่สำคัญๆ หรือกรณีที่ยังเป็นที่สงสัย โต้แย้งหรือยังหาข้อยุติไม่ได้ การเลียนแบบกระบวนการยุติธรรมทางศาล อาจทำได้โดยใช้วิธีการตั้งคณะกรรมการการสืบหาข้อเท็จจริงจากผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลสำคัญๆ และเป็นที่เชื่อถือในสังคมให้เป็นผู้สืบค้นข้อเท็จจริง คณะกรรมการมีสิทธิที่จะเรียกบุคคลหรือคณะบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง โดยใช้วิธีไต่สวนสืบสวน ในบรรยากาศของการให้ปากคำในศาล สรุปข้อเท็จจริงออกมา การประเมินรูปแบบนี้บางกรณีอาจใช้รูปแบบการตัดสินความโดยระบบลูกขุน คณะลูกขุนอาจประกอบด้วยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น และมีคณะทำงานหาข้อเท็จจริงสืบพยานบุคคลและเอกสารทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายที่เห็นด้วยและฝ่ายคัดค้าน ทั้งสองฝ่ายต่างก็เสนอข้อเท็จจริงต่างๆ แก่คณะลูกขุนเพื่อให้ตัดสินการใช้กระบวนการกึ่งกฎหมายนี้ จะทำให้เกิดความรู้สึกจริงจังและเกิดอำนาจ (Authority) ในกระบวนการประเมินว่า โปร่งใส ซื่อสัตย์ และยุติธรรม

7. แบบการศึกษาเฉพาะกรณี (The case-study approach) วัตถุประสงค์เพื่อต้องการสร้างความเข้าใจแก่ผู้รับฟัง (Audience) เกี่ยวกับโครงการอย่างละเอียดในทุกๆ ด้าน ดังนั้น ความสนใจของการศึกษาจึงมุ่งประเด็นว่าบุคคลอื่นๆ ที่รู้จักโครงการมีความเห็นเกี่ยวกับโครงการอย่างไร วิธีการที่ใช้ในการศึกษาจึงใช้ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ศึกษาสภาพแวดล้อมต่างๆ ของโครงการในสภาพปกติธรรมชาติ การสัมภาษณ์อย่างเจาะลึกบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย ศึกษาประวัติและการจัดทำโครงการ นับว่าเป็น

กระบวนการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative) การจัดเก็บข้อมูลและวิธีการศึกษาจึงต้องจัดทำโดยผู้ชำนาญและมีประสบการณ์ เพื่อจะได้ตรวจสอบข้อมูลและตัวแปรต่างๆ ได้อย่างไม่ผิดพลาด วิธีการศึกษาจะใช้การสัมภาษณ์เป็นส่วนใหญ่ ประกอบการสังเกต ศึกษาโครงการในสภาพที่เป็นอยู่ วิธีการเขียนรายงานจากการบอกเล่า การอ้างคำพูด ใช้อุปมาอุปมัยเปรียบเทียบถ่ายทอดให้เกิดความรู้สึกเห็นจริงจังและเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการอย่างถ่องแท้มากกว่าจะเป็นการให้คำอธิบาย

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam. 1985, p. 203) ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การประเมินเปรียบเทียบ (Pseudo evaluation) ได้แก่ การประเมินที่ผลการประเมินให้คุณค่าเป็นบวกหรือลบ แต่ไม่สอดคล้องกับคุณค่าที่แท้จริง

2. การประเมินกึ่งจริง (Quasi evaluation) ได้แก่การประเมินที่อาศัยคำถามเฉพาะเจาะจงใช้วิธีการที่เป็นระบบแต่อาจจะไม่ได้วัดคุณค่าของสิ่งนั้น

3. การประเมินที่แท้จริง (True evaluation) ได้แก่ การประเมินที่ต้องการศึกษาคุณค่าของสิ่งนั้นอย่างแท้จริง

ปัจจุบันนักการศึกษา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินทางการศึกษาไว้หลายรูปแบบ ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินผลจำเป็นต้องศึกษารูปแบบการประเมินชนิดต่างๆ เพื่อจะได้สามารถกลั่นกรองแนวคิด และรูปแบบของการประเมินมาใช้ได้เหมาะสม รูปแบบของการประเมินที่สำคัญมีดังนี้

1. รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler's model of evaluation) (Tyler, 1970, p.110 – 125) กล่าวว่า กระบวนการจัดการศึกษามีองค์ประกอบ 3 อย่างคือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสบการณ์การเรียนรู้ และการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ การประเมินทางการศึกษาตามรูปแบบนี้ คือ การพิจารณาว่า ผู้เรียนมีความก้าวหน้าตามที่ได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ (Achievement of Desired Outcomes)

2. รูปแบบการประเมินของทาบา (Taba's model of evaluation) (Taba, 1962 , น.413 - 414) ได้แสดงรูปแบบของการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ชื่อว่า "A Conceptual framework for curriculum design" ในรูปแบบที่อธิบายการประเมินผลว่า เป็นการพิจารณาขั้นตอนต่างๆ ของการพัฒนาหลักสูตรว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้หรือไม่ เช่นเดียวกับของไทเลอร์ แต่แยกพิจารณาองค์ประกอบ

3. รูปแบบการประเมินของซิปป์ (The CIPP model of valuation) เป็นรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam) รูปแบบการประเมินนี้เป็นรูปแบบที่ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า

กระบวนการ และผลผลิตของหลักสูตรการประเมินทางการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง การรวบรวมข้อมูลในการประเมินผลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ (ปทีป เมธาคุณวุฒิ. 2545, น.45) ปี ค.ศ.1968 สตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam) ได้เสนอรูปแบบเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรหรือโครงการ ซึ่งรู้จักกันในรูปแบบซิปป์ (CIPP model) คำว่า ซิปป์ (CIPP model) มาจากอักษรย่อของคำ 4 ด้านดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินการวางแผน เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดจุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อมของหลักสูตร ความต้องการและความจำเป็นที่ต้องใช้หลักสูตร เพื่อให้ทราบสภาพและปัจจัย เพื่อนำผลมาวิเคราะห์และเป็นข้อมูลในการกำหนดจุดหมายให้สนองความต้องการและแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ เช่น การวิเคราะห์ระบบการตรวจสอบทบทวนการสำรวจความคิดเห็น และการประชุมผู้เชี่ยวชาญ การประเมินบริบทมีความสำคัญมากเพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินขั้นการจัดทำโครงการหรือโครงสร้าง เพื่อพิจารณาการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้ตอบกับสนองวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งผู้ประเมินจะต้องตั้งคำถามหลายข้อ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขั้นปฏิบัติการ เพื่อตรวจสอบหรือทำนายข้อบกพร่อง การหาข้อมูล เพื่อการตัดสินใจ และเพื่อประโยชน์ในการเก็บหลักฐาน การปฏิบัติงาน การประเมินกระบวนการนี้เริ่มขึ้นหลังการนำหลักสูตรไปใช้ในสภาพที่เป็นจริง เพื่อส่งข้อมูล ย้อนกลับให้ผู้ปฏิบัติงานเพื่อหาข้อบกพร่อง หรือทำนายข้อบกพร่อง เพื่อการหาข้อมูล เพื่อประโยชน์ของผู้ปฏิบัติงาน และเพื่อประโยชน์ในการเก็บหลักฐานในการปฏิบัติงาน

4. การประเมินผลผลิต(Product Evaluation) เป็นการประเมินขั้นทบทวนจุดหมายเพื่อตรวจสอบผลกับจุดหมายตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดขึ้นเมื่อพิจารณาองค์ประกอบในการประเมินแบบซิปป์

ตามแบบการประเมินหลักสูตรที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การประเมินตามรูปแบบซิปป์นั้น เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านต่างๆ สำหรับประกอบการตัดสินใจ หลังการประเมินสภาวะแวดล้อมแล้ว จะเป็นแนวทางสำหรับการประเมินข้อมูลนำเข้า การประเมินกระบวนการและผลงานทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ไปถึงการตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์ และเลือกแนวทางในการจัดโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วย เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินแบบ CIPP กับประเภทของการตัดสินใจ จึงสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังภาพ ต่อไปนี้ (ประชุม รอดประเสริฐ. 2542, น.94)

จะเห็นได้ว่าการประเมินผลตามแนวคิดโดยสตัฟเฟิลบีม(Stufflebeam) จะพิจารณาเห็นว่าจุดประสงค์ของการประเมินก็คือรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ถ้าได้อาศัยการวิเคราะห์ระบบมาช่วยจะทำให้การประเมินมีความชัดเจนขึ้น รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีมเป็นรูปแบบที่เน้นเกี่ยวกับการตัดสินใจทางด้านการศึกษา โดยสตัฟเฟิลบีมได้อธิบายเกี่ยวกับแนวทางของการตัดสินใจไว้ 4 แนวทาง คือ

1.การตัดสินใจไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมด (Metamorphism) ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้าง รูปแบบ และระบบ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้จะต้องมีข้อมูลมากเพียงพอ เพื่อช่วยในการพิจารณาด้วยความมั่นใจ

2. การตัดสินใจเพื่อเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง แต่ยังคงรักษาหรือคงสภาพการเดิมไว้ มาตรฐานการควบคุมคุณภาพจะเป็นสิ่งช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การตัดสินใจแบบนี้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่สำคัญน้อย ลักษณะการตัดสินใจในแนวนี้ เช่น การจัดครูเข้าสอน การกำหนดตารางเรียนของนักเรียน เป็นต้น

3. การตัดสินใจเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ผู้ชำนาญงานจะเป็นผู้ให้ข้อมูล ความรู้ และเทคนิคต่างๆ สำหรับการตัดสินใจ การตัดสินใจในแนวนี้มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปดีกว่าเดิม

4. การตัดสินใจเพื่อนำสิ่งใหม่เข้ามาในระบบ โดยใช้วิธีการทดลองและสืบค้นอย่างมีระบบ (Neomobilistic) โดยอาศัยแนวคิดใหม่ กิจกรรมใหม่ ทฤษฎี หรือข้อค้นพบใหม่สำหรับการทดลอง ซึ่งการตัดสินใจแนวนี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างสูง

6. มาตรฐานและเกณฑ์การประเมินหลักสูตร

เกณฑ์และมาตรฐานการประเมินหลักสูตรนั้น มีนักวิชาการได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้ (อำนาจ จันทร์แป้น. 2542 , น. 25, ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545, น.83-84, สมหวัง พิริยานุวัฒน์. 2544, น. 195)

มาตรฐานหมายถึง กฎเกณฑ์ที่นามาใช้เป็นหลักในการพินิจพิจารณาสิ่งที่ประเมินการกำหนดมาตรฐานสาหรับการประเมินนั้นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. มาตรฐานสัมบูรณ์ (Absolute Standard) เป็นการกำหนดมาตรฐานจากเกณฑ์และภายนอก ซึ่งอาจจะได้มาจากทฤษฎี งานวิจัยที่เป็นปัจจุบันแล้วนามาวิเคราะห์พิจารณาอย่าง

ละเอียดรอบคอบ แล้วกำหนดเกณฑ์ขึ้นใช้เป็นมาตรฐานสาหรับการประเมินมาตรฐานแบบนี้จะต้องกำหนดขึ้นก่อนการนาหลักสูตรไปใช้

2. มาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard) เป็นการกำหนดมาตรฐานโดยอาศัยข้อมูลอันเป็นดัชนีของการประเมินเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ซึ่งอาจจะทาการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่มีปัจจัยเบื้องต้นต่างกัน หรือกระบวนการต่างกันและอาจเปรียบเทียบกลุ่มเดียวกันแต่พิจารณาจากเวลาที่ต่างกัน ในการวิจัยเชิงประเมินโดยทั่วไปมักจะใช้มาตรฐานสัมพัทธ์นี้

ส่วนเกณฑ์การประเมินหลักสูตรนั้น วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543, น.48-51) กล่าวว่า ผลการประเมินหลักสูตรจะมีความน่าเชื่อถือเพียงใด อยู่ที่เกณฑ์การพิจารณาการประเมินหลักสูตรของคณะกรรมการประเมินหลักสูตร โดยจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาสำหรับการประเมินหลักสูตรมีดังนี้

1. ความเที่ยงตรงภายใน (Internal validity) หมายถึง การออกแบบการประเมินเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ประเมิน ผลของการประเมินตรงตามปรากฏการณ์ที่เป็นตัวแทนภายในขอบข่ายของการพิจารณาอย่างถูกต้องและเป็นจริง

2. ความเที่ยงตรงภายนอก (External validity) หมายถึง ผลการประเมินหลักสูตรที่ได้สามารถนำไปอ้างอิงสรุปได้อย่างกว้างขวางเพียงใด เกี่ยวกับเรื่องเวลา สิ่งแวดล้อม ภูมิภาค และบุคคลที่มีสภาพความคล้ายคลึงกับกลุ่มที่ประเมิน

3. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ความคงที่ของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการใช้เครื่องมือหลายอย่าง ผู้ประเมินหลักสูตรควรคำนึงถึงความเพียงพอของการเก็บหรือวัด หรืออาจจะกระทำการวัดหลาย ๆ ครั้ง หรือวัดครั้ง เดียวด้วยเทคนิคการวัดแบบต่าง ๆ เพื่อตรวจสอบความคงทีของคำตอบ เรื่องนี้ผู้ประเมินหลักสูตรต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับการวัดค่อนข้างมาก มีความละเอียดรอบคอบ และมีความรับผิดชอบ

4. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลที่ได้จากการวัดตรงกันมากน้อยเพียงไร ผู้ประเมินรวบรวมข้อมูลรายละเอียดและตัดสินใจแปลผลตรงกับบุคคลที่ร่วมประเมินด้วย ความเป็นปรนัยของการประเมินจึงเกิดขึ้น

5. ความสอดคล้องสัมพันธ์ (Relevance) หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินเพียงไร การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินไว้ชัดเจนจะช่วยให้ผู้ประเมินมีความระมัดระวังในการเก็บข้อมูล และตรวจสอบตนเองเสมอว่าได้ทำกิจกรรมการประเมินสอดคล้องกับประเด็นที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมาย

6. ความสำคัญ (Importance) หมายถึง การจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบหลักสูตรที่จะประเมิน การวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลว่าข้อมูลส่วนใดมีประโยชน์มากกว่ากันเพราะการประเมินหลักสูตรบางครั้ง ต้องทำการประเมินที่มีลักษณะกว้างและลึก การเก็บรวบรวมข้อมูลถ้าไม่มีการจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบของหลักสูตรที่เก็บข้อมูลมา จำนวนน้อยแต่กลับมีความสำคัญ ผู้ประเมินหลักสูตรจะต้องถือเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องจัดลำดับความสำคัญให้กับข้อมูลที่จะเก็บรวบรวม

7. ขอบข่ายของการประเมิน (Scope) หมายถึง ระบบและแบบแผนของการประเมินที่จะเอื้ออำนวยให้ทำการศึกษาได้อย่างกว้างและลึก ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ และไม่ควรหยิบยกวิธีการประเมินเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ในการประเมินหลักสูตร

8. ความเชื่อถือและการยอมรับ (Credibility) หมายถึง ผู้ที่ต้องการใช้ผลการประเมินมีความเชื่อถือในผู้ประเมิน และยอมรับข้อมูลจากการประเมินได้อย่างมากน้อยเพียงใด เพราะความสัมพันธ์ของผู้ประเมินหลักสูตรกับผู้ใช้ผลการประเมินหลักสูตรจะมีอิทธิพลต่อการประเมินหลักสูตรมาก

9. เวลา (Timeliness) หมายถึง การรายงานผลการประเมินจะทันใช้ในเวลาที่ต้องการหรือไม่ การใช้เวลาสำหรับกิจกรรมการประเมิน การเขียนรายงานการประเมินเป็นรายละเอียดจะต้องใช้เวลามาก อาจจะทำให้พลาดโอกาสที่จะใช้ผลการประเมินซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติการใช้หลักสูตร การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร รวมทั้งการตัดสินใจหลักสูตร ดังนั้นการเสนอรายงาน อาจจะทำเป็นระยะ โดยนำเสนอแบบไม่เป็นทางการก็จะสามารถช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการรายงานผลที่ช้าเกินกว่ากำหนด และไม่ทันนำมาใช้การพิจารณาตัดสิน

10. ขอบเขตของการใช้ผลการประเมิน (Pervasiveness) หมายถึง การนำผลการประเมินหลักสูตรไปใช้อย่างกว้างขวางและมีการเผยแพร่อย่างไร การเขียนรายงานการประเมินหลักสูตรจะต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะนำเสนอให้ถูกต้อง เช่น ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ครูและคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรต้องการทราบ และใช้ผลการประเมินกว้างและลึกในลักษณะที่แตกต่างกัน

11. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การพิจารณาทางเลือกในการปฏิบัติ เมื่อทำการประเมินเสร็จเรียบร้อย ทางเลือกนั้น อาจจะเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงาน ค่าใช้จ่าย ประโยชน์ที่ได้รับจากการประเมินหลักสูตรครั้งนี้ มีทรัพยากรอะไรบ้างทีสูญเสียนั้นสามารถหลีกเลี่ยงได้ มีสถานการณ์หรือเหตุการณ์อะไรที่เกี่ยวข้องกับการประเมินแต่ไม่ได้นำมาใช้ศึกษา การดำเนินการประเมินส่วนมากจะพบกับข้อจำกัดต่าง ๆ ผู้ประเมินหลักสูตรต้องมีความตระหนัก และรับผิดชอบต่อ

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรให้มากในการประเมินสิ่งใดก็ตามผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ขึ้น ใช้ในการประเมิน เพราะเกณฑ์คือสิ่งที่เป็นหลักสำหรับตัดสินใจ ซึ่งการกำหนดเกณฑ์เพื่อการประเมินกระทำได้หลายวิธีตามลักษณะของเกณฑ์ นักวิชาการได้เสนอแนวคิดและกำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529, น. 226-227) เสนอแนวคิดว่า การใช้เกณฑ์การประเมินผลควรพิจารณาให้สัมพันธ์กับผลที่ได้รับที่พึงปรารถนา กระบวนการของการใช้หลักสูตรและความเหมาะสมของหลักสูตรกับมาตรฐานทีjกำหนดไว้ ผลที่ได้รับเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ของการประเมินผลการศึกษา ซึ่งอาจจำแนกผลที่ได้รับออกเป็นหลายประเภท ได้แก่ จำแนกเป็นผลที่ได้รับในระยะสั้น และระยะยาว จำแนกเป็นผลที่ได้รับโดยตั้งใจกับมิได้ตั้งใจ และจำแนกผลที่ได้รับจากพฤติกรรมที่แสดงออกในสามด้าน คือ พฤติกรรมทางพุทธิลักษณะ จิตลักษณะ และปฏิบัติลักษณะ

กระบวนการเป็นเกณฑ์อีกอย่างหนึ่งที่เกี่ยวกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการใช้ หรือการเรียนรู้หลักสูตร อันเป็นปรากฏการณ์ในรูปของการดำเนินงาน ซึ่งเป็นกระบวนการที่ได้วางแผนหรือตั้งใจไว้ว่ากิจกรรมในห้องเรียน และปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้น หรือไม่ ความเหมาะสมกับมาตรฐานการประเมินผลควรตรวจสอบความเหมาะสมของหลักสูตรกับมาตรฐานที่ได้มาจากลักษณะในด้านต่างๆ ที่พึงปรารถนา เช่น หลักสูตรประกอบด้วยข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยหรือไม่

อำพร จิตรใจ (2544, น. 25 ; อ้างอิงจาก Neagley and Evans. 1976) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินหลักสูตรไว้ 7 ประการ คือ

1. หลักสูตรที่ดีจะต้องมีการวางแผนจัดทำและประเมินผลอย่างเป็นระบบ
2. หลักสูตรที่ดีจะต้องสะท้อนวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาออกมาชัดเจน
3. หลักสูตรที่ดีจะต้องรักษาดุลยภาพของวัตถุประสงค์ด้านต่าง ๆ ไว้ตลอดเวลา
4. หลักสูตรทีjดีจะต้องส่งเสริมให้ประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน
5. หลักสูตรที่ดีจะต้องยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพการณ์และสภาพของผู้เรียน
6. หลักสูตรที่ดีจะต้องใช้ประโยชน์จากประสบการณ์การเรียน และจากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้มากที่สุด
7. หลักสูตรที่ดีจะต้องให้ผู้เรียนแต่ละคนมีโอกาสได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด

7. ขั้นตอนการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรมีขั้นตอนที่สำคัญ ขั้นตอนดังกล่าวมาสรุปสาระสำคัญในการประเมินหลักสูตรตามลำดับ ดังนี้ (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. 2539, น.198 - 202)

7.1 กำหนดจุดประสงค์ของการประเมินหลักสูตร ตั้งความคาดหวังว่าจะประเมินสิ่งใดบ้าง ประเมินหลักสูตรทั้งหมดหรือเฉพาะบางส่วน ผลที่ได้จากการประเมินจะนาข้อมูลมาใช้ประโยชน์ด้านใด

7.2 วางแผนออกแบบการประเมินผล ภายหลังจากการศึกษา สำรวจ เอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว มีสิ่งที่ต้องตัดสินใจกำหนดดังนี้

7.2.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มประชากร ทั้ง2 อย่างมีข้อดีข้อเสีย กลุ่มตัวอย่างอาจไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมด แต่ประหยัดเวลาแรงงาน งบประมาณ ควรเลือกขนาดชองกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) และวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling strategy) ที่เหมาะสม ส่วนกลุ่มประชากรจะมีลักษณะตรงกันข้ามกับกลุ่มตัวอย่าง

7.2.2 การกำหนดแหล่งข้อมูล ต้องตัดสินใจจะใช้แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary source) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่เอง หรือใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary source) หรือใช้ข้อมูลทั้ง 2 แหล่ง ควรพิจารณาจากหลายแหล่ง ให้มีความน่าเชื่อถือ

7.2.3 การพัฒนาเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยการใช้แบบทดสอบ ประเมินวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สอนโดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

7.2.4 กำหนดเกณฑ์ในการประเมินผล เช่น ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามหลักสูตร โดยมีผลการเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ระดับน่าพึงพอใจ ร้อยละ 70

7.2.5 การกำหนดเวลาในขั้นตอนต่างๆ เช่น การเตรียมการประเมิน การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลงาน อาจกำหนดเป็นปฏิทินปฏิบัติงาน

7.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ตามกรอบ ขอบข่าย และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติงาน

7.4 การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการจัดระบบข้อมูล โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม

7.5 รายงานผลการประเมิน ให้คำนึงถึงรูปแบบ ความเรียง กราฟ และสิ่งบ่งชี้ให้เห็นคุณภาพ มีส่วนใดควรปรับปรุงแก้ไขหรือยกเลิก

การประเมินหลักสูตรจึงเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อคุณภาพของหลักสูตร เพราะทำให้รู้คุณค่าของหลักสูตร สามารถนาไปใช้ได้ดีเพียงใด ผลที่ได้จากการใช้หลักสูตรเป็นอย่างไร เพื่อนาประโยชน์ที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2555)

ปรัชญา

ผลิตบัณฑิตที่มีศักยภาพด้านการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา

ความสำคัญ

โลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสังคม ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลก กระบวนการประเมินผลและวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ เห็นได้จากการที่ส่วนงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จัดตั้งหน่วยงานให้การส่งเสริมและสนับสนุนการประเมินผลและการวิจัยมากขึ้น และบุคลากรที่จะปฏิบัติงานในหน่วยงานดังกล่าวจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางด้านการประเมินผลและวิจัย สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษาจึงเห็นความสำคัญ ในการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

วัตถุประสงค์

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตบุคลากรทางการศึกษา สายสนับสนุนการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนด้านการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา เพื่อให้มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจรรยาบรรณวิชาชีพของนักประเมินผลและนักวิจัย
2. มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ วิธีการในการวัดผล ประเมินผล วิจัย สถิติและการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
3. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ด้านการประเมินผลและวิจัยไปใช้ในการพัฒนางานด้านการศึกษา
4. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอข้อมูลและแปลความหมายข้อมูล ด้านการประเมินผลและวิจัย

ระบบการจัดการศึกษา

ระบบการจัดการศึกษาแบบทวิภาค ข้อกำหนดต่างๆ ให้เป็นไปตามระเบียบของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี

การจัดการศึกษาภาคฤดูร้อน

การจัดการเรียนการสอนภาคฤดูร้อนสามารถดำเนินการได้ในกรณีที่จำเป็น โดยขึ้นอยู่กับการพิจารณาของคณะกรรมการประจำหลักสูตร

การเทียบเคียงหน่วยกิตในระบบทวิภาคให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

การดำเนินการหลักสูตร วัน-เวลาในการดำเนินการเรียนการสอน ระยะเวลาการศึกษาให้เป็นไปตามประกาศของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

1. ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

2. ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และ / หรือเป็นไปตาม ระเบียบ ข้อบังคับการคัดเลือกของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ระบบการศึกษา เป็นแบบชั้นเรียนและเป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาว่าด้วยการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2548

หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

หน่วยกิตของหลักสูตร

จำนวนหน่วยกิต หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 131 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชาที่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต

1.1) กลุ่มวิชาภาษาและการสื่อสาร	9 หน่วยกิต
1.2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์	6 หน่วยกิต
1.3) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์	6 หน่วยกิต
1.4) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	9 หน่วยกิต

2) หมวดวิชาเฉพาะ ไม่น้อยกว่า 95 หน่วยกิต

2.1) กลุ่มวิชาชีพครู	24 หน่วยกิต
2.2) กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน	
2.2.1) แบบเอกเดี่ยว ไม่น้อยกว่า	66 หน่วยกิต
วิชาบังคับ	33 หน่วยกิต

วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต

2.2.2) แบบเอกโท ไม่น้อยกว่า 45 หน่วยกิต

วิชาบังคับ 33 หน่วยกิต

วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

2.2.3) แบบโท ไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

วิชาบังคับ 12 หน่วยกิต

วิชาเลือก ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

2.3) กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

2.3.1) แบบเอกเดี่ยว 5 หน่วยกิต

2.3.2) แบบเอกโท 5 หน่วยกิต

2.3.3) แบบโท 3 หน่วยกิต

3) หมวดวิชาเลือกเสรี ไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

รายวิชาที่เรียน กำหนดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนในหมวดวิชาดังต่อไปนี้

1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป 30 หน่วยกิต

1.1) กลุ่มวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร 9 หน่วยกิต

2001101 ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้นสารสนเทศ 3(3-0-6)

Thai for Communication and Information Retrieval

2001102 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 3(3-0-6)

English for Communication

2001103 ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อนบ้าน 3(3-0-6)

Neighboring Language and Culture

1.2) กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ 6 หน่วยกิต

1002101 การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ 3(3-0-6)

Human Behavior Development

2002102 สุนทรียนิยม 3(3-0-6)

Aesthetic Appreciation

1.3) กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ 6 หน่วยกิต

2003101 สังคมไทยและสังคมโลก 3(3-0-6)

Thai and Global Society

2003102 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3(3-0-6)

Natural Resources and Environments

1.4) กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 9 หน่วยกิต

4004101 วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต 3(2-2-5)

Science for Quality of Life

4004102 การคิดและการตัดสินใจ 3(2-2-5)

Thinking and Decision Making

4004103 เทคโนโลยีสารสนเทศบูรณาการ 3(2-2-5)

Integrated Information Technology

2) **หมวดวิชาเฉพาะ** จำนวนไม่น้อยกว่า 95 หน่วยกิต

2.1) กลุ่มวิชาชีพครู 24 หน่วยกิต

1001201 ภาษาและวัฒนธรรมสำหรับครู 3(3-0-6)

Language and Culture for Teachers

1014233 ความเป็นครู 3(3-0-6)

Teacher Professional

1012207 จิตวิทยาสำหรับครู 3(2-2-5)

Psychology for Teachers

1001204 การพัฒนาหลักสูตร 3(2-2-5)

Curriculum Development

1009301 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3(2-2-5)

Learning Measurement and Evaluation

1001302 การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ 3(2-2-5)

Learning Management and Environment for Learning

1009401 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 3(2-2-5)

Research for Learning Development

1014432 การบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา 3(2-2-5)

Administration and Quality Assurance of Education

2.2) กลุ่มวิชาเฉพาะด้าน

2.2.1) แบบเอกเดี่ยว จำนวนไม่น้อยกว่า 66 หน่วยกิต

วิชาเอกบังคับ 33 หน่วยกิต

1009202 การพัฒนาเครื่องมือวัดพุทธิพิสัย 3(2-2-5)

Cognitive Measurement Instrument Development

1009203 การพัฒนาเครื่องมือวัดจิตพิสัย 3(2-2-5)

Psychomotor Measurement Instrument Development

1009207 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Instruments for Research Data Collecting

1009302 การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะพิสัย 3(2-2-5)

Psychomotor Measurement Instrument Development

1009303 การประเมินหลักสูตรและโครงการ 3(2-2-5)

Curriculum and Project Evaluation

1009304 การประกันคุณภาพการศึกษา 3(2-2-5)

Educational Quality Assurance

1009306 ทฤษฎีการวัดผลทางการศึกษา 3(3-0-6)

Educational Measurement Theory

1009309 ระเบียบวิธีวิจัย 3(2-2-5)

Research Methodology

1009311 สถิติเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Statistics for Research

1009402 การบริหารงานวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา 3(2-2-5)

Administration of Educational Measurement and Evaluation

1009406 สัมมนาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา 3(2-2-5)

Seminar in Evaluational Evaluation and Research

วิชาเอกเลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า 33 หน่วยกิต

1009101 การประเมินผลในชั้นเรียน 3(2-2-5)

Classroom Evaluation

1009102 การประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3(2-2-5)

Evaluation in Basic Education

1009201 การประเมินสภาพจริง 3(2-2-5)

Authentic Assessment

1009204 การพัฒนาเครื่องมือวัดเจตคติ 3(2-2-5)

Attitude Measurement Instrument Development

1009205 การพัฒนาเครื่องมือวัดความพร้อม 3(2-2-5)

Readiness Measurement Instrument Development

1009206 แบบทดสอบมาตรฐาน 3(2-2-5)

Standardized Test

1009208 การสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Information Inquirement for Research

1009305 การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา 3(2-2-5)

Educational Indicator Development

1009307 การสร้างแบบทดสอบวัดความถนัด 3(2-2-5)

Aptitude Test Construction

1009308 การวิจัยเบื้องต้น 3(2-2-5)

Introduction to Research

1009310 สถิติเพื่อการวัดและประเมินผลการศึกษา 3(2-2-5)

Statistic for Educational Measurement and Evaluation

1009312 สถิตินอนพาราเมตริก 3(2-2-5)

Nonparamatric Statistics

1009313 คอมพิวเตอร์เพื่อการวัดผลและประเมินผลการศึกษา 3(2-2-5)

Computer for Educational Measurement and Evaluation

1009314 คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการคลังข้อสอบ 3(2-2-5)

Computer for Item Bank Management

1009315 คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 3(2-2-5)

Computer for Research Data Analysis

1009316 การวิจัยเชิงสำรวจ 3(2-2-5)

Survey Research

1009317 การวิจัยเชิงทดลอง	3(2-2-5)
Experimental Research	
1009318 การวิจัยในชั้นเรียน	3(2-2-5)
Classroom Research	
1009403 การวิจัยเชิงคุณภาพ	3(2-2-5)
Qualitative Research	
1009404 การวิจัยเชิงผสมผสาน	3(2-2-5)
Mixed Methods Research	
1009405 การวิจัยสำหรับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา	3(2-2-5)
Research for Educational Measurement and Evaluation	
2.2.2) แบบเอกโท จำนวนไม่น้อย	45 หน่วยกิต
วิชาเอกบังคับ	33 หน่วยกิต
1009202 การพัฒนาเครื่องมือวัดพุทธิพิสัย	3(2-2-5)
Cognitive Measurement Instrument Development	
1009203 การพัฒนาเครื่องมือวัดจิตพิสัย	3(2-2-5)
Psychomotor Measurement Instrument Development	
1009207 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย	3(2-2-5)
Instruments for Research Data Collecting	
1009302 การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะพิสัย	3(2-2-5)
Psychomotor Measurement Instrument Development	
1009303 การประเมินหลักสูตรและโครงการ	3(2-2-5)
Curriculum and Project Evaluation	
1009304 การประกันคุณภาพการศึกษา	3(2-2-5)
Educational Quality Assurance	
1009306 ทฤษฎีการวัดผลทางการศึกษา	3(3-0-6)
Educational Measurement Theory	
1009309 ระเบียบวิธีวิจัย	3(2-2-5)
Research Methodology	

1009311 สถิติเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Statistics for Research

1009402 การบริหารงานวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา 3(2-2-5)

Administration of Educational Measurement and Evaluation

009406 สัมมนาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา 3(2-2-5)

Seminar in Educational Evaluation and Research

วิชาเอกเลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

1009101 การประเมินผลในชั้นเรียน 3(2-2-5)

Classroom Evaluation

1009102 การประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3(2-2-5)

Evaluation in Basic Education

1009201 การประเมินสภาพจริง 3(2-2-5)

Authentic Assessment

1009204 การพัฒนาเครื่องมือวัดเจตคติ 3(2-2-5)

Attitude Measurement Instrument Development

1009205 การพัฒนาเครื่องมือวัดความพร้อม 3(2-2-5)

Readiness Measurement Instrument Development

1009206 แบบทดสอบมาตรฐาน 3(2-2-5)

Standardized Test

1009208 การสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Information Inquirement for Research

1009305 การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา 3(2-2-5)

Educational Indicator Development

1009307 การสร้างแบบทดสอบวัดความถนัด 3(2-2-5)

Aptitude Test Construction

1009308 การวิจัยเบื้องต้น 3(2-2-5)

Introduction to Research

1009310 สถิติเพื่อการวัดและประเมินผลการศึกษา 3(2-2-5)

Statistic for Educational Measurement and Evaluation

1009312 สถิตินอนพาราเมตริก 3(2-2-5)

Nonparametric Statistics

1009313 คอมพิวเตอร์เพื่อการวัดผลและประเมินผลการศึกษา 3(2-2-5)

Computer for Educational Measurement and Evaluation

1009314 คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการคลังข้อสอบ 3(2-2-5)

Computer for Item Bank Management

1009315 คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 3(2-2-5)

Computer for Research Data Analysis

1009316 การวิจัยเชิงสำรวจ 3(2-2-5)

Survey Research

1009317 การวิจัยเชิงทดลอง 3(2-2-5)

Experimental Research

1009318 การวิจัยในชั้นเรียน 3(2-2-5)

Classroom Research

1009403 การวิจัยเชิงคุณภาพ 3(2-2-5)

Qualitative Research

1009404 การวิจัยเชิงผสมผสาน 3(2-2-5)

Mixed Methods Research

1009405 การวิจัยสำหรับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 3(2-2-5)

Research for Educational Measurement and Evaluation

1009406 สัมมนาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา 3(2-2-5)

Seminar in Educational Evaluation and Research

2.2.3) แบบโท จำนวนไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต

วิชาโทบังคับ 12 หน่วยกิต

1009202 การพัฒนาเครื่องมือวัดพุทธิพิสัย 3(2-2-5)

Cognitive Measurement Instrument Development

1009303 การประเมินหลักสูตรและโครงการ 3(2-2-5)

Curriculum and Project Evaluation

1009309 ระเบียบวิธีวิจัย 3(2-2-5)

Research Methodology

1009311 สถิติเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Statistics for Research

วิชาโทเลือก เลือกเรียนรายวิชาต่อไปนี้ไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต

1009101 การประเมินผลในชั้นเรียน 3(2-2-5)

Classroom Evaluation

1009102 การประเมินผลในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3(2-2-5)

Evaluation in Basic Education

1009201 การประเมินสภาพจริง 3(2-2-5)

Authentic Assessment

1009203 การพัฒนาเครื่องมือวัดจิตพิสัย 3(2-2-5)

Psychomotor Measurement Instrument Development

1009204 การพัฒนาเครื่องมือวัดเจตคติ 3(2-2-5)

Attitude Measurement Instrument Development

1009205 การพัฒนาเครื่องมือวัดความพร้อม 3(2-2-5)

Readiness Measurement Instrument Development

1009206 แบบทดสอบมาตรฐาน 3(2-2-5)

Standardized Test

1009207 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Instruments for Research Data Collecting

1009208 การสืบค้นสารสนเทศเพื่อการวิจัย 3(2-2-5)

Information Inquirement for Research

1009302 การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะพิสัย 3(2-2-5)

Psychomotor Measurement Instrument Development

1009304 การประกันคุณภาพการศึกษา 3(2-2-5)

Educational Quality Assurance

1009305 การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา 3(2-2-5)

Educational Indicator Development

1009306 ทฤษฎีการวัดผลทางการศึกษา 3(3-0-6)

Educational Measurement Theory

1009307 การสร้างแบบทดสอบวัดความถนัด 3(2-2-5)

Aptitude Test Construction

1009308 การวิจัยเบื้องต้น 3(2-2-5)

Introduction to Research

1009310 สถิติเพื่อการวัดและประเมินผลการศึกษา 3(2-2-5)

Statistic for Educational Measurement and Evaluation

1009312 สถิตินอนพาราเมตริก 3(2-2-5)

Nonparametric Statistics

1009313 คอมพิวเตอร์เพื่อการวัดผลและประเมินผลการศึกษา 3(2-2-5)

Computer for Educational Measurement and Evaluation

1009314 คอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการคลังข้อสอบ 3(2-2-5)

Computer for Item Bank Management

1009315 คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย 3(2-2-5)

Computer for Research Data Analysis

1009316 การวิจัยเชิงสำรวจ 3(2-2-5)

Survey Research

1009317 การวิจัยเชิงทดลอง 3(2-2-5)

Experimental Research

1009318 การวิจัยในชั้นเรียน 3(2-2-5)

Classroom Research

1009402 การบริหารงานวัดผลและประเมินผลทางการศึกษา 3(2-2-5)

Administration of Educational Measurement and Evaluation

1009403 การวิจัยเชิงคุณภาพ 3(2-2-5)

Qualitative Research

1009404 การวิจัยเชิงผสมผสาน 3(2-2-5)

Mixed Methods Research

1009405 การวิจัยสำหรับการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 3(2-2-5)

Research for Educational Measurement and Evaluation

1009406 สัมมนาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา 3(2-2-5)

Seminar in Educational Evaluation and Research

2.3) กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์

2.3.1) แบบเอกเดี่ยว 5 หน่วยกิต

1009408 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษาเต็มรูป 5(450)

Full Time Professional Experience Training in Educational Evaluation and Research

2.3.2) แบบเอกโท 5 หน่วยกิต

1009408 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษาเต็มรูป 5(450)

Full Time Professional Experience Training in Educational Evaluation and Research

2.3.3) แบบโท 3 หน่วยกิต

1009407 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา 3(250)

Professional Experience Training in Educational Evaluation and Research

3) หมวดวิชาเลือกเสรี จำนวนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต

ให้เลือกเรียนวิชาใดๆในหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาโดยไม่ซ้ำกับรายวิชาที่เคยเรียนมาแล้ว และต้องไม่เป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียนโดยไม่นับหน่วยกิตรวมในเกณฑ์การสำเร็จหลักสูตรของสาขาวิชานี้

มาตรฐานผลการเรียนรู้

มาตรฐานผลการเรียนรู้จำแนกเป็น 2 ส่วน คือ มาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป และมาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาเฉพาะ

1. **มาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาศึกษาทั่วไป** จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

1) มีความซื่อสัตย์สุจริต

2) มีความกตัญญูกตเวที

3) มีความมีระเบียบวินัย

4) มีความเสียสละ

5) มีความสามัคคี

1.2 ความรู้

1) มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชา

2) มีความสามารถในการแสวงหาความรู้

3) มีความสามารถในการจัดการความรู้ให้เป็นหมวดหมู่

4) มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ใหม่/ชีวิตจริง

1.3 ทักษะทางปัญญา

1) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2) มีความสามารถในการสร้างมโนทัศน์

3) มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล

4) มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5) มีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

1.4 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) มีความรับผิดชอบต่อสังคม

2) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์

4) มีความฉลาดทางอารมณ์

5) มีความสามารถในการบริหารจัดการภาวะผู้นำ

1.5 ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) มีทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

2) มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3) มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลและตัวเลขเพื่อใช้ในการตัดสินใจ

4) รู้เท่าทันสื่อและข้อมูลข่าวสาร

2. **มาตรฐานผลการเรียนรู้หมวดวิชาเฉพาะ** จำแนกเป็น 6 ด้านดังนี้

2.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1) มีคุณธรรม จริยธรรม สำหรับครูและมีจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2) แสดงพฤติกรรมทางจริยธรรม ทั้งทางการพูด การแสดงความคิดเห็น และการกระทำ

3) มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อหน้าที่การงาน

4) มีความยุติธรรม และปราศจากอคติ ในการตัดสินคุณค่าสิ่งต่าง ๆ

5) มีความรับผิดชอบในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ในเวลาที่กำหนด

6) มีความละเอียดรอบคอบ ระมัดระวังไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการทำงาน

7) มีความสนใจใฝ่รู้เพื่อนำมาพัฒนาตนเอง

8) มีคุณธรรมของนักวัดผลประเมินผล และ มีจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิจัย

2.2 ด้านความรู้

1) มีความรอบรู้ในด้านความรู้ทั่วไป วิชาชีพครู และวิชาเอก

2) มีความรู้หลักการและทฤษฎีในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การศึกษา

3) มีความสามารถในการประมวลความรู้ รวบรวมงานวิจัยและนำเสนอผลการวิจัย

4) มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน

5) มีความรู้ความเข้าใจแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลประเมินผลและการวิจัยทางการศึกษา

6) มีความสามารถพัฒนาเครื่องมือวัดพฤติกรรมพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัยเพื่อวัดผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร

7) มีความสามารถในการประเมินหลักสูตรและโครงการทางการศึกษา การประเมินในชั้นเรียน การประกันคุณภาพ และ การพัฒนาตัวบ่งชี้ทางการศึกษา

8) มีความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงคุณภาพ และ การวิจัยเชิงผสมผสาน

9) มีความสามารถในการใช้สถิติเพื่อการวัดและประเมินผลทางการศึกษา และสถิติเพื่อการวิจัย

10) มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดการสารสนเทศทางการศึกษา และเพื่อการพัฒนาสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพทางการศึกษา

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา

1) มีความสามารถในการสืบค้นข้อมูล ทำความเข้าใจเลือกสรรข้อมูล และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การศึกษาเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและการแก้ปัญหา

2) มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาวิชาชีพครูและวิชาเอกและนำเสนอทางเลือกใหม่เพื่อการพัฒนาทางการศึกษา

3) มีความสามารถในการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และแสดงความรู้ ความคิดเห็น ต่อวิกฤตการทางการศึกษาและวิชาชีพครู เพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพ หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

4) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างความรู้ใหม่และประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้

5) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้เกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องในศาสตร์สาขาการวัดผลและการประเมินผลทางการศึกษาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ แก้ปัญหาการพัฒนาผู้เรียน และการวิจัยต่อยอดองค์ความรู้

6) มีความเป็นผู้นำด้านวัดและประเมินผลการศึกษาอย่างมีวิสัยทัศน์

2.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

1) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจผู้อื่น มีมุมมองเชิงบวก มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสังคม

2) มีความใส่ใจช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ที่เกี่ยวข้องและเอื้อต่อการให้งานกลุ่มสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์

3) มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4) มีความไวในการรับรู้ความรู้สึกของผู้รับการประเมิน

5) เอาใจใส่ในการรับฟัง และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีความรับผิดชอบ

6) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.5 ทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1) มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นตัวเลขเชิงสถิติหรือคณิตศาสตร์ ภาษาพูดและภาษาเขียน และนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

2) มีความสามารถในการประมวลความรู้ที่เกี่ยวข้องกับศึกษาศาสตร์ได้อย่างเหมาะสม และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้

3) มีความไวในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านการวัดผลทางการศึกษา การประเมินผลทางการศึกษา และการวิจัยการศึกษา

4) มีความสามารถในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำเสนอข้อมูลและแปลความหมายข้อมูลได้อย่างถูกต้อง

5) มีดุลยพินิจในการเลือกใช้สถิติในการวัดผลการศึกษา การประเมินผลทางการศึกษา และการวิจัยการศึกษาได้อย่างเหมาะสม

2.6 ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

1) มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย ทั้งรูปแบบที่เป็นทางการ รูปแบบ กึ่งทางการ และรูปแบบไม่เป็นทางการอย่างสร้างสรรค์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์ และคณะ (2557) ได้ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศ พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์และสารสนเทศ พ.ศ. 2552 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้วิธีการวิจัยแบบประเมิน โดยใช้ตัวแบบซิป (CIPP Model) เป็นกรอบในการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ บริบทหลักสูตร ปัจจัยเบื้องต้นในการผลิต กระบวนการใช้หลักสูตร และผลผลิต ประชากรวิจัยประกอบด้วยอาจารย์ นิสิตปัจจุบัน มหาบัณฑิต และนายจ้างของมหาบัณฑิต รวม 77 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2555 แบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวนร้อยละ 93.51 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าบริบทของหลักสูตร ปัจจัยเบื้องต้นในการผลิต กระบวนการใช้หลักสูตร และผลผลิตมีความเหมาะสมระดับมาก การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่มีคุณภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ พบว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นจริงและที่ผู้ใช้มหาบัณฑิตคาดหวังมีความแตกต่างกัน โดยคุณลักษณะของบัณฑิตที่ผู้ใช้มหาบัณฑิตคาดหวังสูงกว่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่เป็นจริง ข้อเสนอแนะงานวิจัยหลักสูตรควรปรับปรุงด้านรายวิชา สถานที่เรียน สื่อการสอน และการจัดแผนการเรียน

อิศเรศ พิพัฒน์มงคลพร และคณะ(2556) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา และเพื่อได้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการประถมศึกษา พ.ศ. 2547 การวิจัยใช้รูปแบบ CIPP MODEL เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การตรวจเอกสารหลักสูตร

สอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยบัณฑิตสาขาวิชาการประถมศึกษา ปีการศึกษา 2551 จำนวน 14 คน นักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4-5 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 45 คน ผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 10 คน อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่างๆ และผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 5 คน และผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการประเมินด้านสภาวะแวดล้อม ทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งประกอบด้วย แผนการดำเนินงานของภาควิชา/สาขาวิชา และจุดแข็งและจุดอ่อน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา คุณสมบัติของผู้เรียนและการสอบคัดเลือก คณะสมบัติของคณาจารย์ อาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และงบประมาณในการผลิตบัณฑิตพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ ทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งประกอบด้วย พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ พฤติกรรมการเรียนรู้ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน การให้บริการสนับสนุน และการบริหารหลักสูตร พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต นักศึกษาทั้งสองรุ่นจบการศึกษาตามหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีงานทำคิดเห็นร้อยละ 93.33 และทำงานตรงสาขาร้อยละ 86.67 และผู้ใช้บัณฑิตเห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 5) ผลการประเมินด้านผลกระทบ ในภาพรวมและรายด้านซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะบัณฑิตที่ปฏิบัติงานหรือศึกษาต่อในหน่วยงาน ผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต และความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

พิทยา ยาโม้ (2554) ได้ประเมินหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ตลอดจนศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกอบการหรือนายจ้างผู้ใช้บัณฑิต เพื่อนาผลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโปรแกรมนานาชาติ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ประจาหลักสูตรภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) จานวน 8 คน นักศึกษาชั้นปีที่ 1 –4 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) วิทยาลัยนานาชาติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 43 คน ผู้ประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 28 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพ ปัญหา การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ(นานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ และแบบวัดความพึงพอใจของผู้ประกอบการ/นายจ้างที่เป็นผู้ใช้บัณฑิต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) ในความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความคิดเห็นใกล้เคียงกัน โดยมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านโครงสร้างของหลักสูตร และด้านเนื้อหาสาระวิชาของหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาแต่ละด้านในความคิดเห็นของนักศึกษาและอาจารย์มีความแตกต่างกัน ได้แก่ อาจารย์มีความคิดเห็นว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษามีความคิดเห็นว่าปัญหาการจัดการเรียนการสอนด้านผู้สอนเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านสถานที่เรียนอาจารย์เห็นว่ามีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาเห็นว่าปัญหาด้านสถานที่เรียนมีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย สาหรับปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์การศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ทั้งอาจารย์และนักศึกษาเห็นว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเช่นเดียวกัน 3) นักศึกษามีความต้องการในการพัฒนาการเรียนการสอนหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านโครงสร้าง ของหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านสถานที่เรียน ด้านวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์การศึกษา ด้านการ บริหารหลักสูตร ด้านกระบวนการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล 4) ผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) มีความพึงพอใจ ต่อบัณฑิตหลักสูตรสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ (นานาชาติ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์อยู่ในระดับมากที่สุด

วิไลวรรณ วิภาจักษณกุล(2551) ได้ทำการประเมินหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อประเมินด้านบริบทของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับจุดหมายมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปและเนื้อหาของหลักสูตร เพื่อประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวกับอาจารย์ นักศึกษา สื่อการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม เพื่อประเมินด้านกระบวนการของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและการประเมินผล เพื่อประเมินด้านผลผลิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เปิดสอนของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และ เพื่อศึกษาหลักสูตรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ตามความต้องการของท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงพรรณนากับการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการศึกษาเอกสาร(Documentary review) ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาบริบทของหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับจุดหมายมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปและเนื้อหาของหลักสูตร ในด้านสภาพการบริหารจัดการกลุ่มวิชาการศึกษาทั่ว ไป มีจำนวนวิชาทั้งหมด 21 รายวิชา ได้แก่ 1) การจัดผู้สอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมีนโยบายในการจัดอาจารย์สอนในรายวิชาศึกษาทั่ว ไป โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ประกอบด้วย ความรู้สัมพันธ์กับวิชาที่สอนการมีประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับวิชาที่สอน และอายุราชการ สำหรับผู้ประสานงานวิชาศึกษาทั่วไปเป็นผู้ทำหน้าที่ในการจัดผู้สอนในรายวิชาต่างๆ 2) การบริหารจัดงบประมาณ มหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณตามคณะที่ผู้ประสานงานวิชาศึกษาทั่วไปสังกัดอยู่ ทั้ง 5 คณะ ซึ่งแต่ละคณะมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน 3) ความชัดเจนของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรของทุกรายวิชามีจุดหมายชัดเจน มีคุณภาพ มีความทันสมัย และมีความสอดคล้องของคำอธิบายรายวิชากับจุดมุ่งหมายวิชาการศึกษาทั่ว ไปและกลุ่มวิชา 4) โครงสร้างหลักสูตร พบว่า 1. มีคุณภาพแต่ต้องปรับปรุงบางส่วน 2 . คุณภาพด้อยกว่ามหาวิทยาลัยอื่น 2. ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวกับนักศึกษาผู้สอน สื่อการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านนักศึกษา มีความรู้พื้นฐานและอายุที่มีความแตกต่างกัน 2. ด้านผู้สอน มีความรู้พื้นฐานของด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ มีวุฒิการศึกษา มีประสบการณ์ในการสอน มีสมรรถภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสามารถในการใช้สื่อการสอน และมีความสามารถในการวัดและประเมินผล 3. ด้านปัจจัยสนับสนุนประเด็นที่ต้องการให้มหาวิทยาลัยปรับปรุง ได้แก่ สื่อการสอน และแหล่งความรู้ไม่เพียงพอ และมีความล้าสมัย และมหาวิทยาลัยควรจัดงบประมาณในการจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยอยู่เสมอ และบางรายวิชา ขาดเอกสารประกอบการเรียนการสอน 4. ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปด้านปัจจัย ได้แก่ 1. ขาดหน่วยงานประสานงานวิชาการศึกษาทั่ว ไป 2 . การบริหารงบประมาณ 3. ขาดการพัฒนาหลักสูตรร่วมกัน 4. เนื้อหาวิชาที่สอนไม่เหมาะสมกับจำนวนหน่วยกิต และมีจำนวนผู้สอนหลายคนในรายวิชาเดียวกัน มีการแบ่งเนื้อหา บางครั้งทำให้ขาดความต่อเนื่องและความสัมพันธ์กันของเนื้อหา และ 5. ข้อเสนอต่อการบริหารจัดการวิชาศึกษาทั่วไปด้านปัจจัยควรเพิ่มรายวิชาทางด้านภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น 3. เพื่อประเมินด้านกระบวนการของหลักสูตรวิชาศึกษาทั่วไปที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและการประเมินผล ได้แก่ 1. กระบวนการจัดการเรียน

การสอน พบว่า ผู้สอนใช้วิธีสอนที่หลากหลาย แต่ยังขาดความเข้าใจจึงความสำคัญของการสอนวิชาศึกษาทั่วไป 2. การวัดผลและประเมินผล มีอาจารย์ส่วนใหญ่อธิบายวิธีการประเมินผลการเรียน ตัดเกรด ทำให้นักศึกษาพึงพอใจ แต่ก็มีอาจารย์บางท่านที่ตัดเกรดแล้วนักศึกษาคิดว่าไม่มีความเหมาะสม และ 3. ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไปด้านกระบวนการ ได้แก่ การจัดผู้สอน 4. การประเมินด้านผลผลิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรวิชาศึกษาทั่ว ไปที่เปิดสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อรายวิชาศึกษาทั่วไปจำนวน 21 รายวิชา มีความเหมาะสมในระดับมากทั้ง 3 ประเด็น ตามลำดับ ดังนี้ เนื้อหารายวิชามีความเหมาะสมกับความต้อการของผู้เรียน ความทันสมัยของเนื้อหาวิชากับยุคปัจจุบัน และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

จีรพันธ์ อ่อนเถื่อน และคณะ (2555) ได้ทำการประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามความต้องการของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้ง นี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน ผู้ควบคุมการฝึกงาน รวม 461 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ผู้วิจัยนาคา ตอบมาวิเคราะห์เนื้อหาในข้อมูลที่เป็นเชิงคุณภาพ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณนำมาคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) การประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีสากล ปี พ.ศ. 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ด้านบริบท ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิคิดเห็นว่า มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ดีของบุคลากรด้านดนตรี และสาขาวิชามีความชัดเจนครอบคลุม ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โครงสร้างของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิ คิดเห็นว่า ควรลดรายวิชาเลือกและสังเคราะห์เนื้อหารายวิชาที่มีเนื้อต่อเนื่องกัน ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เนื้อหาของหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่าควรปรับปรุงหลักสูตรนี้บางแขนงวิชาให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัจจัยเบื้องต้นความคิดเห็นของผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวม ได้แก่ คุณสมบัติผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด คุณสมบัติผู้เรียน และทรัพยากรสนับสนุนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ ความคิดเห็นของ ผู้สอน นักศึกษา นักศึกษาฝึกงาน โดยรวม ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง ด้านผลผลิต ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกงาน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ด้านทักษะในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับน้อย 2) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามความต้องของหน่วยงานและสถานประกอบการธุรกิจด้านดนตรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ทักษะในการปฏิบัติ งาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ทักษะความรู้ ทักษะทางปัญญา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลขการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง ในด้านแขนงวิชาที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษา ผู้ควบคุมการฝึกงานส่วนใหญ่มีความต้องการบัณฑิตแขนงวิชาเทคโนโลยีดนตรี มากที่สุดเป็น อันดับที่ 1 รองลงมา อันดับที่ 2 ได้แก่ แขนงวิชาการสอนดนตรี อันดับที่ 3 แขนงวิชาดนตรีโยธวาทิต อันดับที่ 4 แขนงวิชาดนตรีสมัยนิยม และอันดับที่ 5 แขนงวิชาดนตรีคลาสสิค

สุชาดา นันทะไชย และคณะ (2551) ได้ประเมินหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ1) เพื่อประเมินความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และรายวิชาของหลักสูตร 2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของการ ดำเนินการใช้หลักสูตรในช่วง ปี พ.ศ.2546 ถึง 2550 และ 3) เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร วิธีการวิจัยใช้ การรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ผู้ร่วมงานของบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และ วิเคราะห์เนื้อหา ประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรในด้านต่างๆ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ โครงสร้าง และรายวิชาแต่ละกลุ่มวิชาพบว่า ส่วนใหญ่ เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด 2) ความเหมาะสมของการใช้หลักสูตรในด้านการจัดการเรียนการสอน การดำเนินการตามเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติของบัณฑิตวิทยาลัย ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัย สนับสนุนการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลางถึงมาก ด้านกิจกรรม ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านอาจารย์ ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเหมาะสมอยู่ ในระดับมากที่สุด 3) ผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรในด้านความสามารถและคุณลักษณะของบัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่า บัณฑิตมีความสามารถและคุณลักษณะอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

พัศนีย์ นันตา (2554) ได้ประเมินหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ประชากรในการวิจัยประกอบด้วยนักศึกษา จำนวน 95 คน บัณฑิตจำนวน 18 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 15 คน และผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าของบัณฑิต จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเห็นว่าวัตถุประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตรอยู่ในระดับมาก สำหรับบัณฑิตเห็นว่า วัตถุประสงค์และโครงสร้างของหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง การประเมินการดำเนินการของหลักสูตร นักศึกษาเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และบัณฑิตเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินการของหลักสูตรสำหรับนักศึกษาและบัณฑิตเห็นว่ามีความเพียงพอ คุณภาพและความสะดวกในการรับบริการอยู่ในระดับปานกลางและอาจารย์ผู้สอนเห็นว่ามีความเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง แต่คุณภาพและความสะดวกในการรับบริการอยู่ในระดับมาก การประเมินผลผลิตของหลักสูตรพบว่า บัณฑิตใช้เวลา 4 ปี ในการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาและสำเร็จการศึกษาด้วยคะแนนเฉลี่ยสะสมระหว่าง 3.50 - 4.00 สำหรับการประเมินคุณภาพในการปฏิบัติงานของบัณฑิตนั้น เห็นว่าบัณฑิตมีคุณภาพในการปฏิบัติงานเป็นที่พึงพอใจของผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก

สุภาพร ตรีนภา (2554) ได้เพื่อประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการประกันภัยและการบริหารความเสี่ยง หลักสูตร พ.ศ. 2552 คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิต พัฒนบริหารศาสตร์ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียน อาจารย์ประจาหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการประเมินแบบ Formative Evaluation นาหลักการประเมินตามรูปแบบ CIPP Model ของ Daniel L. Stufflebeam มาประยุกต์ใช้ และใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Method) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ทำการประเมินหลักสูตรใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร/การบริการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร ผลที่ได้จากการวิจัยจะนามาเป็นข้อมูลประกอบแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพของมหาบัณฑิตและตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ผลการศึกษาพบว่า ด้านบริบทของหลักสูตร ในภาพรวมผลการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก สอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ประจาหลักสูตร อาจารย์พิเศษภายนอก ในด้านโครงสร้างเนื้อหารายวิชาของหลักสูตรมีความเหมาะสม โดยมี

อาจารย์ผู้สอนภายในและภายนอกคณะ และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดการจ้างงาน และการก้าวไปสู่วิชาชีพนักคณิตศาสตร์ประกันภัยในระดับสากล แต่มีประเด็นที่ผลสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งควรจะนามาปรับปรุงคุณภาพของหลักสูตร ได้แก่ การปลูกฝังให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรมและมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การเปิดวิชาเลือกให้สอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์กับนักศึกษา และควรเพิ่มเนื้อหารายวิชาเสริมพื้นฐาน (Introduction Programming Language) วิชาพื้นฐานตัวแบบเชิงเส้น และวิชาเลือกทางด้านธุรกิจและธุรกิจการเงิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้มีการพัฒนาหลักสูตรให้มีมาตรฐานระดับสากลโดยนาหลักสูตรต่างประเทศมาเทียบเคียงประกอบการปรับปรุงหลักสูตร และควรนำวิชาที่ คปภ.กำหนดมาบรรจุไว้ในหลักสูตรและเปิดสอนให้นักศึกษา ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร คุณวุฒิ/คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนและผู้เรียน การจัดการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อหลักสูตรด้านปัจจัยเบื้องต้นในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การกำหนดแผนการศึกษา คุณวุฒิและความรู้ความสามารถและการถ่ายทอดความรู้ของอาจารย์ประกอบกับเอกสารตำรา การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเช่นกัน แต่มีประเด็นที่นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ซึ่งควรนามาปรับปรุงได้แก่ เนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความซ้ำซ้อน การจัดแผนการศึกษาและการเปิดรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษาควรกำหนดไว้อย่างชัดเจนตลอดหลักสูตร ลำดับการเรียนรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษา ความเพียงพอของจำนวนอาจารย์ต่อการจัดการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินการสอนของอาจารย์มาปรับปรุงในภาคการศึกษาต่อไป ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรและการบริการ การจัดตารางเรียนตารางสอน การจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลรายวิชา ปัจจัยเกื้อหนุนและสิ่งสนับสนุนการศึกษา คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพบุคลากรสายสนับสนุน และการบริการ นักศึกษามีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก โดยประเด็นส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากเช่นกัน แต่มีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ซึ่งควรนามาปรับปรุงได้แก่ การจัดตารางเวลาการสอบ การจัดโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเรียน การจัดโครงการ/กิจกรรมเสริมหลักสูตรในวิชาเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ประสบการณ์และทักษะที่นาไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ การวัดผลจากการทารายงานเป็นสิ่งจาเป็น ข้อมูลข่าวสารด้านการเรียนบน

website ของคณะมีครบถ้วนเหมาะสม และช่วงเวลาในการเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษา (Office Hours) ด้านผลผลิตของหลักสูตร เนื้อหารายวิชาในหลักสูตรตรงกับความต้องการของนักศึกษา การศึกษาในหลักสูตรก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ การศึกษาในหลักสูตรสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปวิเคราะห์และตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบอย่างมีเหตุผล คุณสมบัติของนักศึกษาที่จบในหลักสูตรตรงตามความต้องการของตลาดการจ้างงาน และนักศึกษามีความพึงพอใจในการศึกษาในหลักสูตรนี้ พบว่า ในภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นต่อด้านผลิตผลิตของหลักสูตรอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แต่มีข้อเสนอแนะให้นาวิชาที่ คปภ.กำหนดทุกวิชาเพิ่มเติมเข้าไปในหลักสูตรเพื่อประโยชน์ในวิชาชีพนักคณิตศาสตร์ประกันภัยในระดับประเทศและการก้าวไปสู่ระดับสากล

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การประเมินหลักสูตรทางการศึกษา ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบของการประเมินแบบซิปป์ (CIPP MODEL) โดยการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร ด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร ด้านกระบวนการบริหารจัดการหลักสูตร/การบริการ และด้านผลผลิตของหลักสูตร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเชิงปริมาณโดยการสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นอกจากนั้นยังมีการศึกษาเอกสาร(Documentary review) เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลมาทำการประเมินเพื่อตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรให้ได้เหมาะสมและถูกต้องที่สุด